Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы
Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы

КАРАР

№14 Бәйрәкәтамак ав. 10.08.2018 ел

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының "Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында

2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131 – ФЗ санлы Федераль законның 44 маддәсе, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»гы 45 – ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законының 7 маддәсе нигезендә, Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында»гы карар проектын (1 нче кушымта) хупларга һәм халык тыңлауларына чыгарырга.

2. Кушымта буенча карар проектын беренче укылышта кабул итәргә.

3. Махсус җиһазландырылган мәгълүмат стендларына урнаштырып халыкка җиткерергә:

-Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турындагы карары проекты;

-Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге «муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү һәм аның буенча фикер алышуда гражданнарның катнашуы турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советының карар проектына гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе (2 нче кушымта);

- Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге «муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы карары проекты буенча ачык тыңлаулар уздыру тәртибе (3 нче кушымта)

4. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркем оештырырга:

1) Кәримов Фәрит Фәрхҗон улы – Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы депутаты

2) Фәйзрахманов Ринат Рәфгать улы - Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы депутаты

3) Локманов Фикрат Галимҗан улы - Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы депутаты

5. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрү 2018 елның 3 сентябре, 10-00 сәгатьтә авыл җирлеге бинасында түбәндәге адрес буенча: Бәйрәкәтамак авылы, Яңа ур., 37 йорт.

6. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советына карау өчен Чыгару эшче төркемгә Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы депутатларының һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча гражданнарның тәкъдимнәрен өйрәнергә һәм гомумиләштерергә.

7. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча килүче тәкъдимнәрне исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эш төркеменә йөкләргә.

Бәйрәмтамак авыл җирлеге башлыгы З. М. Әһлиева

Бәйрәмтамак авыл җирлеге
Советының 2018 елның 10
августындагы 14 санлы карарына
1 кушымта

Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы
Карары белән кабул ителде
«__» _______ 20___ г. № ___

Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Бәйрәкәтамак авыл җирлеге башлыгы
___________________ З. М. Әһлиева

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ "БӘЙРӘКӘТАМАК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫ

Бәйрәкәтамак ав.
2018 ел

I Бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 маддә. Авыл җирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл җирлеге статусы бирелә, аңа 2005 елның 31 гыйнварындагы «Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында 46-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы бирелә.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме «Ютазы муниципаль районының Бәйрәкәтамак авыл җирлеге" (алга таба текст буенча – җирлек).

3. «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасының Ютазы муниципаль районы составына керә.

2 маддә. Җирлекнең территориаль төзелеше

1. Җирлек территориясе составына Бәйрәкәтамак авылы, Керәшен Бүләк авылы, Подгорный бистәсе керә.

2. Җирлекнең административ үзәге – Бәйрәкәтамак авылы.

3. Җирлек чикләре «Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында «2005 елның 31 гыйнварындагы 46-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Җирлек территориясе составына милек формасына һәм максатчан билгеләнешенә карамастан җирләр керә.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору законнарда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы законы белән гамәлгә ашырыла.

3 маддә. Гражданнарның җирлектә җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Җирлектәге үзидарә Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формаларында, шулай ук әлеге устав белән каралган сайланулы һәм башка җирле үзидарә органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Сайлау хокукы булган гражданнар җенес, раса, милләт, тел, чыгышына, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга тигез хокукка ия.

Җирлек территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Һәркем турыдан-туры җирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм

материаллар белән танышу, шулай ук гражданнарның, законда башкача каралмаган очракта, җирлекнең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

5. Җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары һәм башка ысуллар аша халыкка җирлек һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирәләр.09.02.2009 ел № 8-ФЗ «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы мәгълүматтан файдалануны тәэмин итү турында».

6. Гражданнар, оешмалар, хокуклары һәм ирекләре бозылган дип санасалар, судта җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының карарлары, гамәлләре (гамәл кылмавы) турында бәхәсләшергә хокуклы.

4 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына җирлек Советы, җирлек башлыгы, җирлекнең башкарма комитеты, җирлекнең Ревизия комиссиясе, башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

5 Маддә. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) җирлекнең җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәткә ия булу, файдалану һәм эш итү;

4) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

5) җирлектә яшәүчеләрне элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ялны оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Җирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тудыру, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын уздыруны оештыру;

8) җирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым җыю) һәм ташу эшчәнлеген оештыруда катнашу;

10) җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен контрольдә тоту, күрсәтелгән Кагыйдәләр нигезендә җирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук җирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан аеруча саклаулы табигать территорияләре урманнарыннан файдалану, саклау, аларны яңадан торгызу;

11) урам-юл челтәре элементларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, исемнәр бирү (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), җирлек чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, мәгълүматны урнаштыру дәүләт адреслы реестры;

12) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

13) авыл хуҗалыгы производствосын үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

14) җирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

15) җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

16) җирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;

17) җирлекнең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптацияләнүенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чараларны тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

19) җирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле үтеп керүен тәэмин итүне оештыру;

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары үз вәкаләтләренең бер өлешен җирлек бюджетыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Ютазы муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбенә тапшыру турында Ютазы муниципаль районы җирле үзидарә органнары белән килешүләр төзергә хокуклы.

6 Маддә. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының җирлекләрнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү хокуклары

Авыл җирлегенең җирле үзидарә органнары хокуклы:

1) җирлек музейларын булдыру;

2) җирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлек өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итү;

6) җирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэмин итүне иҗтимагый контрольдә тотучы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү

11) социаль Фондның торак урыннарын наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү

торак законнары нигезендә файдалану.

12) җирлек территориясендә яшәүче караучысыз хайваннарны тоту һәм тоту буенча чаралар үткәрү.

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында " 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

14) Сәламәтлек, адаптив физик культура һәм адаптив спорт мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культура һәм спортны үстерүгә ярдәм итү.

2. Авыл җирлеге җирле үзидарә органнары әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен башкаруда катнашырга хокуклы (аларга «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131 ФЗ Федераль законның 19 маддәсы нигезендә тапшырылмаган), әгәр бу катнашу федераль законнарда каралса, шулай ук әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелмәгән башка мәсьәләләрне хәл итәргә Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә нормативлар буенча салым керемнәреннән тыш, башка муниципаль берәмлекләрнең, дәүләт хакимияте органнарының җирле үзидарә органнары федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән аларның компетенцияләреннән төшереп калмыйча, җирле бюджетлар керемнәре исәбенә һәм Россия Федерациясе бюджет системасының өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керемнәреннән тыш

7 Маддә. Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Җирлекнең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм җирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән мөнәсәбәтләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре аркылы башкарыла:

1) җирлекнең социаль-икътисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) төзү;

3) даими яки вакытлыча Координация, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында җирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән хезмәттәшлекнең башка формалары.

2. Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә вәкаләтләрне җирле үзидарә органнары һәм Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте органнары арасында бүлү гамәлгә ашырылырга мөмкин. Вәкаләтләрне яңадан бүлү Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең закон чыгару (вәкиллекле) органы вәкаләтләреннән ким срокка рөхсәт ителә. Россия Федерациясе субъектының мондый законнары Чираттагы финанс елы башыннан үз көченә керә.

Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнарының вәкаләтләренә муниципаль милек белән идарә итү, җирле бюджетны формалаштыру, раслау һәм үтәү, җәмәгать тәртибен саклауны гамәлгә ашыру, җирле үзидарә органнары структурасын билгеләү, муниципаль берәмлек территориясе чикләрен үзгәртү өлкәләрендә җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен, шулай ук җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен кертү рөхсәт ителми 1 пунктларда, 2, 7, 8 1 маддәнең 1 өлешләре 17 маддә һәм 35 маддәнең 10 өлеше «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында " 06.10.2003 ел, № 131 ФЗ Федераль закон.

8.1 Маддә. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатында җирлекнең җирле үзидарә органнары түбәндәге вәкаләтләргә ия:

1) муниципаль берәмлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) муниципаль берәмлекнең рәсми символларын билгеләү;

3) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү һәм муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән

тәэмин итү, шулай ук муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу;

4) Әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифларны һәм муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләрне билгеләү;

4.1) коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (Тарифлар) өстәмәләрне җайга салу. Коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә, тарифларга өстәмәләрне җайга салу буенча җирлекләрнең җирле үзидарә органнары һәм муниципаль районның җирле үзидарә органнары арасында килешүләр нигезендә тулысынча яки өлешчә тапшырылырга мөмкин. күрсәтелгән авыллар кирә;

4.2) федераль дәрәҗәдә каралган җылылык белән тәэмин итүне оештыру вәкаләтләре канун »Җылылык белән тәэмин итү турында";

4.3) федераль дәрәҗәдә каралган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләр канун «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында»;

4.4) федераль дәрәҗәдә каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләр канун 28.06.2014 № 172-ФЗ " Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында»;

5) муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, депутатны, җирле үзидарәнең сайланулы органын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

6) муниципаль берәмлекнең икътисадын һәм социаль өлкәсенең торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр җыюны оештыру һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә бирү;

6.1) үсеш һәм раслау программалар җирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү, җирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, таләп аларга Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

7) муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару, җирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышу, муниципаль берәмлек халкына муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм мәдәни үсеше, аның иҗтимагый инфраструктурасы һәм башка рәсми мәгълүмат үсеше турында рәсми мәгълүмат җиткерү өчен басма мәгълүмат чарасын гамәлгә кую;

8) федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыру;

8.1) җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына, җирле үзидарәнең сайланулы органнарына әгъзаларына, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнарына депутатларга, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру, Мәгариф һәм фән турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыру законнар белән Муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе;

8.2) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау һәм гамәлгә ашыру, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил итә торган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү үткәрүне оештыру, каралган башка чараларны оештыру һәм уздыру законнар белән энергияне саклау һәм энергия нәтиҗәлелеген күтәрү турында;

9) әлеге Федераль закон, Муниципаль берәмлекләр уставлары нигезендә башка вәкаләтләр.

2. Җирле үзидарә органнарының әлеге маддәда билгеләнгән вәкаләтләре муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Җирле үзидарә органына яки бер муниципаль берәмлек җирле үзидарә органының вазыйфаи затына җирле үзидарә органына яки башка муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органына яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затына буйсыну рөхсәт ителми.

9 Маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Муниципаль хезмәт вазыйфаларына, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын билгеләүне, муниципаль хезмәт узу шартларын һәм тәртибен кертеп, муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 02.03.2007 ел, № 25-ФЗ Федераль закон, 25.06.2013 ел, № 50-ТРЗ Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, җирлек Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турында Нигезләмә белән гамәлгә ашырыла.

II башлык. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТОРМЫШКА АШЫРУДА КАТНАШУЫ

10 Маддә. Җирле үзидарәне тормышка ашыруда халыкның турыдан туры катнашуы

Җирлек халкы җирле үзидарәне тормышка ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

1) җирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) депутатны, җирле үзидарәнең сайланулы органын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү, муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданнар җыены;

4.1) гражданнар җыены;

5) гражданнарның хокук чыгару инициативасы;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә;

6.1) авыл торак пункты старостасы;

7) иҗтимагый тыңлаулар, җәмәгать фикер алышулары;

8) гражданнар җыелышы;

9) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);

10) гражданнарны сораштыру;

11) җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр турында халык фикер алышуы;

12) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;

13) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

11 Маддә. Җирле референдум

1. Җирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне халык тарафыннан хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Җирле референдум «Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 12.06.2002 ел, № 67-ФЗ Федераль закон һәм «җирле референдум турында» 24.03.2004 ел, № 23-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып җирлекнең бөтен территориясендә үткәрелә.06.10.2003 ел № 131-ФЗ «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында».

3. Җирле референдумда җирле референдумда катнашырга хокуклы гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә җирле референдумда катнашалар.

4. Җирле референдумны билгеләү турындагы карар җирлек Советы тарафыннан инициатива буенча кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашырга хокуклы гражданнар;

2) уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка иҗтимагый берләшмә;

3) җирлек Советы һәм җирлек башлыклары бергәләп күрсәтелгән.

5. Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативалары буенча җирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны җирлек территориясендә

теркәлгән референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имза була алмый.

6. Референдум үткәрү инициативасы җирлек Советы карары һәм җирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә. Әлеге инициативаны тәкъдим итү тәртибе җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Җирлек Советы җирле референдумны җирле референдум үткәрү инициативасын тәкъдим итү турындагы документларны җирлек Советына кергәннән соң 30 көн эчендә билгели.

Җирле референдум билгеләнгән срокларда җирлек Советы тарафыннан билгеләнмәгән очракта, референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, җирлек башлыклары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яисә прокурор мөрәҗәгате нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән җирле референдум җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәэмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы яисә суд тарафыннан җирле референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән бүтән орган тарафыннан башкарыла.

8. Тавыш бирү нәтиҗәләре һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар җирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яки җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның, алар арасында вәкаләтләрне бүлешү нигезендә, әлеге устав белән билгеләнгән карарның үтәлешен тәэмин итә.

11. Җирле референдумны үткәрү турында карар, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карар гражданнар, җирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләтле дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12 Маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Җирлектә муниципаль сайлаулар яшерен тавыш биргәндә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә бермандатлы сайлау округы буенча җирлек Советы депутатларын сайлау максатында үткәрелә.

2. Җирлек Советы депутаты итеп 18 яше тулган һәм сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданы сайланырга мөмкин.

Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре нигезендә һәм законда билгеләнгән тәртиптә җирлек территориясендә даими яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарә органнарына сайланырга һәм сайланырга, күрсәтелгән сайлауларда башка сайлау гамәлләрендә катнашырга, шулай ук җирле референдумда Россия Федерациясе гражданнары белән бер үк шартларда катнашырга хокуклы.

3. Муниципаль сайлаулар җирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турындагы карар 90 көннән дә иртәрәк һәм тавыш бирү көненә кадәр 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Әлеге

карар кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән очракларда сайлаулар билгеләү турындагы карар җирлекнең сайлау комиссиясе тарафыннан кабул ителә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм уздыру аларның компетенциясе чикләрендә сайлау комиссияләренә йөкләнә.

5. Җирлек Советы депутатларын сайлау федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Җирлек Советы депутатлары сайлаучыларның сайлау округына вәкиллегенең уртача нормасы нигезендә төзелә торган бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган кандидат тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган дип таныла.

Әгәр җирлек Советы депутатларын сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидатура буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 процентын алган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән тавышларның тигез саны булса, алдан теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Җирлек Советы депутатларын сайлау нәтиҗәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

13 Маддә. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу, Муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

13.1. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, закон һәм әлеге устав белән билгеләнгән нигезләр һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның аңа карата ышанычын шик астына куючы һәм депутат вазыйфаларын яисә җирлек башлыгының депутат, җирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, законнарын һәм башка норматив хокукый актларны бозуда депутатның суд тәртибендә расланган конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) тора федерация һәм Татарстан Республикасы, әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актлар.

3. Барлык депутат мандатлары яки депутат мандатларының бер өлеше муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органында сайлау берләшмәләре тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар исемлеге составында сайланган депутатлар белән алмаштырылса, депутатның фикере кулланылмый.

4. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

5. Үткәрү инициативасын тәкъдим итү өчен җирлек Советы депутатын чакыртып алу һәм гражданнарның имзаларын җыю буенча тавыш бирү муниципаль сайлауларда катнашырга хокуклы 10 кешедән ким булмаган инициатив төркем оештырыла.

6. Инициатив төркем җирлекнең сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү үтенече белән мөрәҗәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечнамәсендә депутатның хокукка каршы конкрет карар яисә гамәл кылмавына (гамәл кылмавына) күрсәтмә булырга тиеш, аны чакыртып алу өчен нигез булып торучы депутатның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган көне һәм урыны, сериясе, номеры һәм граждан паспортын алмаштыра торган документ, аның исемен яки кодын, шулай ук һәркемнең яшәү урыны адресын күрсәтергә тиеш инициатив төркем әгъзасы һәм аның исеменнән җирлек территориясендә эшләргә вәкаләтле затлар. Инициатив төркемнең гаризасы күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечкә законга каршы күрсәтелгән карарлар яисә депутатның гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушылырга тиеш.

7. Инициатив төркемне теркәү, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәрү инициативасын хуплап имзалар җыю, җыелган имзаларны тикшерү Законда җирле референдум үткәрү өчен билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

8. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү җирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, җирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

9. Җирлек сайлау комиссиясенең инициатив төркеменең үтенечнамәсен караганда, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә тиешле депутат аны кире алу өчен нигез итеп куела торган шартлар буенча аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Әлеге депутат сайлау комиссиясе, җирлек Советы утырышлары үткәрелгәнче өч көннән дә соңга калмыйча, аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

10. Җирлек Советы депутаты, тавыш биргәндә, аны чакыртып алу өчен нигез итеп куелган шартлар буенча сайлаучыларга аңлатма бирү максатыннан, инициатив төркем белән бертигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

11. Җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, кире алынды дип санала.

12. Җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

13. Сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирүгә рәсми төстә йомгак ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркем, җирлек Советы һәм тиешле депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре турында язмача хәбәр итә.

13.2 Маддә. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның ризалыгын шушы чикләрне үзгәртүгә, җирлекне үзгәртүгә алу максатыннан үткәрелә.

2. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән очракларда уздырыла.

3. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү җирлекнең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 13 маддәсындагы 2 һәм 3 өлешләре һәм 13 маддәсындагы 5 өлеше нигезендә үткәрелә

4. Җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда җирлек халкының яртысыннан артыгы яки җирлекнең сайлау хокукы булган өлеше катнашса, башкарылган дип санала. Халыкның җирлек чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, җирлекне үзгәртеп кору алынган дип санала, әгәр күрсәтелгән үзгәреш өчен тавыш бирүдә катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш биргән булса.

5. Җирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтиҗәләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

14 Маддә. Гражданнар җыены

1. Гражданнар җыены җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы формасы булып тора.

2. Җыен «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын уздыруга әзерлек тәртибе турында» гы нигезләмә нигезендә каралган очракларда уздырыла.

3. "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсында каралган очракларда гражданнар җыены үткәрелергә мөмкин:

1) аның составына әлеге торак пункт территориясен башка җирлек (муниципаль район) территориясенә кертүгә җәлеп итә торган күрсәтелгән торак пункт кергән җирлек (муниципаль район)чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта;

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан күрсәтелгән җирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча башкарыла торган җирлектә;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре булган җирлектә 100дән артык кеше сайлау хокукына ия булган җирлектә яшәүчеләр саны, җирлекнең вәкиллекле органын төзү, аның саны һәм вәкаләтләр срогы турындагы мәсьәлә буенча гражданнар җыены гамәлгә ашырыла;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар җыены белән башкарыла торган җирлектә үзара салымнарны кертү һәм файдалану мәсьәләсе буенча;

5) җирлек, шәһәр эчендәге район, федераль әһәмияттәге шәһәр эче территориясенә кергән яки авылара территориядә муниципаль район чикләрендә урнашкан торак пунктта әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салымнарын кертү һәм файдалану мәсьәләсе буенча;

6) авылара территориядә урнашкан торак пунктта халык инициативасын җирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйле мәсьәләләр буенча тәкъдим итү максатыннан;

7) авыл халкының тыгызлыгы түбән булган яки үтеп керү авыр булган җирлектә, авыл җирлегендә халык саны 100 кешедән артмаган булса, җирлекне бетерү мәсьәләсе буенча;

8) авыл торак пунктында авыл торак пунктының староста кандидатурасын тәкъдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

9) авыл торак пунктында гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс уздырганда конкурс комиссиясе составына кандидатуралар тәкъдим итү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Гражданнар җыены муниципаль берәмлек башлыгы яки 10 кешедән ким булмаган сайлау хокукы булган торак пунктта яшәүчеләр төркеме инициативасы белән чакырылырга мөмкин.

5. Җыен уздыру инициативасын хуплап җыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукы булган, даими яки күбесенчә торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имза була алмый.

6. Муниципаль берәмлек башлыгы чакырып ала торган гражданнар җыены муниципаль берәмлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар җыены муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләр алдан ук гражданнар җыенын уздыру вакыты һәм урыны турында хәбәр итәләр, «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар җыенын уздыруга әзерлек тәртибе турында»нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар җыенын хәл итүгә чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук таныштыралар.

8. Җыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

9. Җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының гражданнар җыенында катнашуы мәҗбүри.

10. Гражданнар җыенында җирлек башлыгы яки гражданнар җыены сайлаган башка зат рәислек итә.

11. Гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, җыенның карары кабул ителгән дип санала.

12. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар җирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

13. Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазыйфаи затлары гражданнар җыенында кабул ителгән карарларның җирлек уставы белән билгеләнгән вәкаләтләрне бүлешү нигезендә үтәлүен тәэмин итәләр.

14. Гражданнар җыенында кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

Гражданнар җыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс уздырганда конкурс комиссиясе составына кандидатуралар тәкъдим итү максатларында үткәрелергә мөмкин.

Җыен торак пунктта яки авыл җирлегендә яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашында хокуклы. Гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, гражданнар Җыенының карары кабул ителгән дип санала.

15 Маддә. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокук чыгару инициативасына хокуклы.

2. Сайлау хокукы булган кешеләр санынннан 3 проценттан артмаган санда сайлау хокукы булган бер төркем гражданнар хокук чыгару инициативасы белән чыгыш ясый ала.

3. Хокукый актлар чыгару инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар хокуклы:

- яшәү урыны (эш) буенча гражданнар җыелышларын һәм хокук чыгару инициативасы буенча фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка коллектив чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

- хокук чыгару инициативасын тәкъдим итүгә кул кую буенча инициатив төркемнәр төзергә;

- җирлектә яшәүчеләрнең имзаларын җыю һәм хокук чыгару инициативасын законнарга каршы килмәгән юллар белән тәкъдим итүгә ярдәм итү өчен агитация алып бару.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокук чыгару инициативасын тормышка ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты җирлек Советы тарафыннан аның ачык утырышында, җирлек башлыгы, әлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләре нигезендә, аны керткән көннән өч ай эчендә мәҗбүри каралырга тиеш.

Гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә күрсәтелгән проектны караганда үз позицияләрен күрсәтү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы җирлек Советы Регламенты, җирлек башлыгының норматив хокукый акты белән тиешенчә билгеләнә.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән мотивацияләнгән карар рәсми рәвештә аның инициативалы гражданнар төркеменә кергән игътибарга җиткерелергә тиеш.

16 Маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1.Җирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар җыелышлары һәм конференцияләре, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

1.1. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның яшәү урыны буенча җирлекнең бер өлешендә, мөстәкыйль рәвештә һәм җирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру җаваплылыгы итеп оештыруны аңлата.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнар яшәвенең түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йортның подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; җирлек булмаган авыл торак пункты; гражданнар яшәүнең башка территорияләре.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре җирлек Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый территория составына керә алмый.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукый рәвешендә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул башкарыла торган территория;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату тәртибе, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәтне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәт һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнарның җыелышлары, конференцияләре аның Уставы нигезендә җыела.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда уналты яше тулган территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның өчтән икесеннән дә ким булмаган катнашса, уналты яше тулган территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән ким булмаган өлешен тәшкил итүче хокуклы дип санала.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышы, конференцияләренең махсус вәкаләтләренә керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен яклый;

2) гражданнар җыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне төзекләндерү буенча хуҗалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хуҗалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, шулай ук җирле бюджет акчаларын кулланып территориаль иҗтимагый үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнары арасындагы килешү нигезендә дә башкара алалар;

4) җирле үзидарә органнарына (җирлек Советы, җирлек башлыгы һәм җирлек башкарма комитеты) әлеге органнар һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле, күрсәтелгән актларны кабул итү компетенциясенә кертелгән муниципаль норматив хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

16.1 Маддә. Авыл торак пункты старостасы

1. Авыл торак пункты старостасы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы итеп билгеләнә, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, әлеге авыл

җирлеге территориясендә яшәүче һәм актив сайлау хокукына ия затлар арасыннан авыл торак пункты гражданнары җыены тәкъдиме буенча.

2. Авыл торак пункты старостасы дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат түгел, хезмәт мөнәсәбәтләрендә һәм җирле үзидарә органнары белән турыдан-туры бәйле башка мөнәсәбәтләрдә була алмый.

3. Авыл торак пункты старостасының вәкаләт срогы 2 елга билгеләнә.

4. Авыл торак пункты старосталары вәкаләтләре муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән, аның составына әлеге авыл торак пункты керә, авыл торак пункты гражданнары җыены тәкъдиме буенча, шулай ук билгеләнгән очракларда вакытыннан алда туктатыла 1 пунктларда - 7 өлешләр 10 маддәсындагы 40 "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 06.10.2003 N 131-ФЗ.

5. Авыл торак пунктының старостасы аңа йөкләнгән бурычларны хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү мәсьәләләре буенча җирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән, шул исәптән гражданнарның җыеннарында, җыелышларында, конференцияләрендә катнашу юлы белән дә, мондый чаралар нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгатьләрне һәм тәкъдимнәрне, шул исәптән җирле үзидарә органнары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектлары рәвешендә рәсмиләштерелгән тәкъдимнәрне җибәрә;

3) авыл халкына җирле үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча хәбәр итә, шулай ук җирле үзидарә органнарыннан алынган башка мәгълүматны аларга җиткерүдә ярдәм итә;

4) җирле үзидарә органнарына гавами тыңлаулар һәм иҗтимагый фикер алышулар оештыруда һәм үткәрүдә, аларның нәтиҗәләрен авыл торак пунктында игълан итүдә ярдәм итә;

5) Россия Федерациясе субъекты законы нигезендә муниципаль берәмлек уставында һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актында каралган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны гамәлгә ашыра.

6. Авыл торак пунктының старостасы билгели алмый:

1) дәүләт вазыйфасын, дәүләт граждан хезмәте вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны яисә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче;

2) суд тарафыннан сәләтсез яки чикләнгән сәләтле дип танылган;

3) түләнмәгән яки бетерелмәгән хөкем ителү.

17 Маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Гражданнар, җирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру максатларында гражданнарның инициатив төркеме оештырыла, ул территориаль иҗтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүне һәм әлеге территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданнар җыелышын оештыруны гамәлгә ашыра.

2. Гражданнар җыелышы Тиешле территориядә территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча җирлек Советында гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилне (вәкилләрен) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә җирлек Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле гамәлгә куелган дип санала.

18 Маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен җирлек башлыгына гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тапшырыла:

гражданнар җыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

гражданнар җыелышы беркетмәсе, анда территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында Карар кабул ителде, аның фамилиясен, исемен, әтисенең исемен, туган көнен, сериясен, номерын һәм гражданин паспортын алмаштыручы документны, һәр вәкаләтле вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәттеләр;

территориаль иҗтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру таләбе, әлеге маддәнең 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алуда исемлекне һәм аларны алу датасын күрсәтеп расписка бирелә.

3. Җирлек башлыгы, территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар кергән көннән алып, уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында җирлек Советының карар проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм җирлек Советы утырышында киңәш бирү хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Җирлек советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү яки әлеге документларның 1 өлешендә җирлек башлыгы тарафыннан күрсәтелгән документларны алганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Законны теркәүдән баш тарту мотивацияләнергә тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларына, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, җирлек Уставына, башка муниципаль норматив хокукый актларга каршы килү тора.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыруның максатка ярашлы булмавы сәбәпләре буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча мотивацияләнгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләр) игътибарына җиткерелергә тиеш.

9. Җирлек Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхә җирлек Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр җирлек Советы тарафыннан әлеге маддәда билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Әлеге үзгәрешләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

19 Маддә. Иҗтимагый тыңлаулар, җәмәгать фикер алышулары.

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен җирлек Советы, җирлек башлыгы тарафыннан халык алдында тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, җирлек советы яки җирлек башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Халык яки җирлек Советы инициативасы белән үткәрелә торган гавами тыңлаулар җирлек Советы тарафыннан, ә җирлек башлыгы инициативасы буенча җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Халык тыңлауларына чыгарга кирәк:

1) җирлек уставы проекты, шулай ук җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе (уставы) яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очраклардан тыш;

2) җирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

2.1 муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проекты;

3) "җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 13 маддәсы нигезендә җирлекне үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән йә гражданнар җыеннарында күрсәтелгән җирлек халкының ризалыгын алу таләп ителә торган очраклардан тыш, җирлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, тиешле орган яки җирлекнең вазыйфаи заты тарафыннан каралган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Халык тыңлауларына чыгарыла торган тиешле муниципаль норматив хокукый акт проекты, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, халык алдында тыңлаулар үткәрүгә 7 көннән дә соңга калмыйча, бастырып чыгарылырга (халык алдында чыгарылырга тиеш) тиеш .

6. Халык алдында тыңлаулар уздыру турындагы карар басылып чыккан көннән алып, җирлек халкы җирлек башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча язма тәкъдимнәр һәм кисәтүләр, шул исәптән муниципаль норматив хокукый актны халык алдында тыңлауга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр җибәрергә хокуклы. Җирлек башлыгы тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучылар игътибарына җиткерелә.

7. Гавами тыңлаулар, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, муниципаль норматив хокукый акт проектын карау көненә 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән үткәрелә. Халык тыңлауларында җирлектә яшәүче һәр кеше катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча җирле үзидарә органнары һәм җирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан муниципаль норматив хокукый акт проектын кабул итү компетенциясенә кертелгән тәкъдимнәр мәҗбүри каралырга тиеш.

9. Җәмәгать тыңлаулары нәтиҗәләре, әгәр дә гамәлдәге законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, Җәмәгать тыңлауларын үткәргәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылырга тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе җирлек советы раслаган гавами тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

11. Генераль планнар проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары, территорияләрне межанлау проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, җир кишәрлегеннән яки капиталь төзелеш объектыннан шартлы рәвештә файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, объектлар төзелешенең, реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары буенча капиталь төзелеш, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан расланган җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганда мондый куллануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләре буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә халык алдында тыңлаулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе җирлек уставы һәм (яисә) шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы закон нигезләмәләрен исәпкә алып җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.»

12. Җирлек Советы вәкаләтләре гражданнар җыены тарафыннан башкарыла торган җирлектә халык алдында тыңлаулар һәм иҗтимагый фикер алышулар муниципаль хокукый актлар проектлары һәм гражданнар җыены тарафыннан кабул ителә торган мәсьәләләр буенча үткәрелмәскә мөмкин.

20 Маддә. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында халыкка мәгълүмат җиткерү, җирлек территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарәне

гамәлгә ашыру өчен гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар җыелышлары микрорайоннар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, җирлек Советы, җирлек башлыклары инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Җирлек Советы инициативасы белән яки җирлек башлыгы тарафыннан үткәрелә торган гражданнар җыелышы тиешенчә җирлек советы яки җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы җирлек Советы тарафыннан территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының язма тәкъдиме буенча, тиешле территориядә яшәүчеләрнең 10 проценттан да ким булмаган гражданнар төркеме, шул территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма җитәкчеләре тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын уздыру турындагы тәкъдимдә аның каравына, җыелышны уздыру вакытына һәм урынына чыгарыла торган сораулар исемлеге булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә җыелышны уздыру инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә - бу гражданнар, аларның һәрберсенең фамилиясен, исемен, этисенең исемен, туган көнен, яшәү урынын күрсәтеп мөрәҗәгать итәләр.

Җирлек советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимне карый.

Җирлек советы гражданнар җыелышын үткәрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын уздыру вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр җыелышны үткәргән көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәләр, моның өчен массакүләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, фатирларда йөреп чыгуларны, игъланнарны һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып.

Гражданнар җыелышын әзерләү һәм уздыруны җирлек башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны Муниципаль сайлаулар уздырганда кулланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә тору урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәү исәбе белешмәләре нигезендә билгеләнә.

Җыелышта җыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле

үзидарә органнары һәм җирлекнең җирле үзидарә органнары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар җыелышы аның компетенциясенә территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәҗәгатьләр җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

21 Маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм җирлекнең барлык халкы вәкилләренең фикерләрен ачыклау кирәк булган очракта үткәрелә. Җирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар (делегатлар җыелышы) конференциясе гражданнар җыелышын чакыру авыр булган очракларда үткәрелә.

2. Гражданнарны (делегатлар җыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе җирлек советының әлеге Уставы һәм (яки) норматив хокукый акты белән билгеләнә. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар (делегатлар җыелышы) конференциясе территориаль иҗтимагый үзидарә Уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышы вәкаләтләрен башкара.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, җирлек Советы, җирлек башлыклары инициативасы белән үткәрелә. Җирлек Советы инициативасы буенча яки җирлек башлыгы тарафыннан үткәрелә торган гражданнар (делегатлар җыелышы) конференциясе тиешенчә җирлек советы яки җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе нәтиҗәләре (делегатлар җыелышы) аны үткәргәннән соң бер ай эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

22 Маддә. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнар арасында сораштыру җирлекнең бөтен территориясендә яисә өлешендә халыкның фикерен ачыклау һәм аны исәпкә алу өчен җирле үзидарә органнары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул ителгәндә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре рекомендация.

2. Сораштыруда сайлау хокукына ия булган җирлектә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнар арасында сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) җирлек советы яки җирлек башлыгы-җирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - җирлек җирләренең республика һәм республикаара әһәмияттәге объектлар өчен максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткәндә гражданнар фикерен исәпкә алу өчен.

4.Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә җирлек советының әлеге Уставы һәм (яисә) норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыруны билгеләү турындагы карар җирлек Советы тарафыннан кабул ителә. Җирлек Советының гражданнар арасында сораштыру үткәрү турындагы карарында билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү вакыты һәм вакыты;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорау (сораулар) формулировкасы;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы авыл җирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны.

6. Җирлектә яшәүчеләр гражданнар арасында сораштыру үткәрелгәнче 10 көннән дә ким булмаска тиеш.

7. Гражданнар арасында сораштыруны әзерләү һәм үткәрү белән бәйле чараларны финанслау тормышка ашырыла:

1) җирлек бюджеты акчалары хисабына-җирлекнең җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырылырга тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән җирлектә яшәүче һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтиҗәләре җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә исәпкә алынырга тиеш.

23 Маддә. Җирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләр турында халык фикер алышуы

1. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы

карар җирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча, җирлек Советы тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар, аларны халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларында бастырыла, җирлек халкына җибәрелә, халык белән танышу өчен уңайлы урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка игълан ителә.

3. Халык фикер алышуына мәсьәләне күтәрү белән бер үк вакытта җирлек Советы тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне карау буенча эшне оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, әлеге максат өчен махсус комиссия төзиләр.

4. Җирлек советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек советына җибәрелә.

6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышу нәтиҗәләре турында халыкка бер ай вакыт хәбәр ителә.

23.1 Маддә. Иҗтимагый (консультатив) киңәшләр Авыл җирлекләре

1. Гражданнарның һәм җирле үзидарә органнарының җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм тормышка ашырганда халык ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында җирлекнең иҗтимагый советы төзелә.

2. Җирлекнең иҗтимагый советы шәһәр халкы, иҗтимагый берләшмәләр һәм башка коммерциячел булмаган оешмалар вәкилләре эшчәнлегендә ирекле катнашу нигезендә формалаша.

3. Җирлекнең иҗтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, җирлекнең җирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм җирлекнең иҗтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүгә кагылышлы хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны таркату процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенең башка мәсьәләләре җирлек Советы тарафыннан расланган Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) Советлар җирлекнең җирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш иҗтимагый башлангычларда башкарыла.

24 Маддә. Гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар җирлекнең җирле үзидарә органнарына шәхси һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнарының мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 02.05.2006 ел, № 59-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасында гражданнарның мөрәҗәгатьләре турында»12.05.2003 ел, № 16-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарә вазыйфаи затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җавап тоталар.

25 Маддә. Авыл җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан җирле үзидарәне гамәлгә ашыруның һәм аны тормышка ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге устав белән беррәттән, федераль законнарда каралган җирле үзидарәне гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы формалары нигезендә, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Җирле үзидарәнең турыдан-туры башкарылуы һәм халыкның җирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы законлылык, ирекле лек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары халыкка турыдан-туры җирле үзидарә башкаруда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында булышлык итәргә тиеш.

III башлык. ҖИРЛЕК СОВЕТЫ

26 Маддә. Җирлек советы – җирлекнең җирле үзидарә органы

1.Җирлек советы-җирлекнең сайланулы, җирле үзидарә вәкиллекле органы.

2.Җирлек Советының рәсми исеме - " Ютазы муниципаль районы Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге Советы».

3. Җирлек Советының вәкаләтләр вакыты-5 ел

4. Җирлек советы җирлек халкына хисап тотты һәм контроль астында тотылды.

5. Җирлек советының мөһере, үз исеме язылган бланклары бар.

6.Җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары, Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә, җирлек бюджетында аерым юл белән карала.

27 Маддә. Җирлек советы составы

1. Җирлек Советы муниципаль сайлауларда бер мандатлы сайлау округлары буенча сайланучы 7 депутаттан тора

2. Җирлек советы, аның составына җирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесен сайлап алганда, хокуклы була.

28 Маддә. Җирлек Советы депутаты статусы

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

2. Җирлек Советы депутаты, әлеге устав белән билгеләнгән очраклардан тыш, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара.

3. Депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче бүтән зат "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә тиеш. "Коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы федераль закон, 2012 елның 3 декабрендәге 230 номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү очракларында депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, муниципаль вазыйфаны биләүче бүтән зат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла "дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы "аерым категория затларның счетларын (кертемнәрен) ачуны һәм булдыруны тыю, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) файдалануны тыю турында"Федераль закон.

4. Җирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, җирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз башкару өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Җирлек Советы депутаты депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар арасында депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) депутат статусын җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә аның шәхсән яки якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен кулланмаска;

2) депутат вазифаларының объектив үтәлешенә шик тудырырга, шулай ук аның абруена яки җирлек Советының абруена зыян китерә алган конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы астында - шәхси кызыксыну депутат вазифаларының объектив үтәлешенә йогынты ясый яки тәэсир итә ала торган ситуация-бу хакта җирлек советына хәбәр итү һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәү;

4) җирлек Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә кертелгән белешмәләрне яшерен характердагы белешмәләргә таратмаска һәм кулланмаска, аңа депутат вазыйфаларын башкару белән бәйле рәвештә билгеле булган мәгълүматларга;

6) физик һәм юридик затлардан депутат йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр күрсәтү, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр)акча алмаска;

6. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы җирлек Советы депутаты хокуклы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә, коммерцияле оешма белән идарә итүдә яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр советы идарәсендә, башка муниципаль берәмлекләр берләшмәләрендә, сәяси партиядә катнашудан тыш, съездда (конференциядә) яки башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларының гомуми җыелышында катнашудан тыш милекчеләр ширкәтләре), федераль законнарда каралган очраклардан һәм оешма белән идарә итүдә катнашу Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле үзидарә органы исеменнән гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш;

2) укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчасы хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

3) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчәләре составына керергә.

7. Даими нигездә биләгән муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тапшырырга тиеш:

7.1.үзенең керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр.

7.2 әгәр килешү әлеге затның һәм аның хатынының (иренең) соңгы өч елда алда торган гомуми кеременнән артып киткән булса, җир кишәрлеге, башка күчемсез милек объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле кәгазьләр, акцияләр (катнашу өлешләре, оешмаларның устав (туплау) капиталында пайлар) сатып алу буенча үзенең чыгымнары, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында мәгълүматлар сделаются средстволар һәм чыганаклар турында средстволар, алар исәбенә башкарылган средстволар.

7.3. Коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан бирелә торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләр турында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты карары белән үткәрелә.

7.4. Тикшерү нәтиҗәсендә чикләүләрне, тыюларны, "коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы 79 номерлы Федераль закон белән билгеләнгән вазыйфаларны үтәмәү фактларын ачыклаганда- "аерым категория затларга счет (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны тыю, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләрне саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) файдалануны тыю турында" ФЗ, Татарстан Республикасы Президенты депутат, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән җирле үзидарә органына мөрәҗәгать итә.тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле үзидарә яки судка.

7.5. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә җирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.»

8. Җирлек Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында»2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән федераль законнар белән билгеләнә.

9. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә үткәрелә, аларны үткәрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә, җәяүлеләр хәрәкәтенә һәм (яки) транспорт чараларына комачаулык тудырмаса, гражданнарның торак биналарына яки транспорт, яки социаль инфраструктура объектларына керү мөмкинлеге тудырмаса. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки җирле үзидарә органнарына хәбәр итү кирәк түгел. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәрү көне һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

10. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

11. Депутатның ачык чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

12. Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутатның сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткәрүгә комачаулавы Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка тартыла.

29 Маддә. Җирлек Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Җирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елына ким дигәндә бер тапкыр отчет бирә һәм җирлек советының эше турында вакыт-вакыт хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Җирлек Советы депутаты җирлектә яшәүчеләрнең законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, алардагы мәсьәләләрне дөрес һәм вакытында хәл итүгә ярдәм итәргә тиеш.

30 Маддә. Яңа сайланган җирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш җирлек Советы беренче утырышка җирлек Советы депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча җыелачак. Сайлаулардан соң беренче утырыш - җирлек башлыгы, ә ул булмаган очракта-җирлек сайлау комиссиясе тарафыннан чакырыла.

2. Җирлек советының яңа башлык сайланганчы беренче утырышын җирлек Советының яшь буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

31 Маддә. Җирлек Советы компетенциясе

1. Җирлек Советы компетенциясендә:

1) җирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;

2) закон нигезендә җирлек территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) җирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

4.1муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау;

5) җирлекне үстерү планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәлеше турында хисапларны раслау;

6) чикләрне үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору турында инициатива тәкъдим итү;

7) җирлек Советы депутатларын сайлау; җирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

8) җирле референдумны билгеләү;

9) җирлек башлыгын сайлау

10) Ютазы муниципаль районы Советына җирлек вәкиле сайлау;

11) җирлекнең башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;

12) җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

13) җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору, җирлек Советы депутатын чакыртып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру шартларын һәм тәртибен билгеләү; җирлек Советы тарафыннан расланганнан соң яисә расланганнан соң читләштерелә торган муниципаль милек төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифларны билгеләү тәртибе турында Карар кабул итү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш эшләрне башкару;

17) җирлекнең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисен һәм әгъзаларын билгеләү;

19) авыл җирлеге башлыгын отставкага җибәрү турында Карар кабул итү;

20) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне тикшереп тору;

21) җирлекнең территориаль планлаштыру документларын, җирлекнең шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативларын, җирлектән файдалану һәм җирлек территориясен төзү кагыйдәләрен, Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

21.1. территорияне төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

22) җирлек территориясендәге урамнарның һәм торак пунктларның башка өлешләренең атамасы һәм исемен үзгәртү мәсьәләләрен хәл итү;

23) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен җирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыру һәм куллану тәртибен билгеләү;

24) муниципаль махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

25) җирлек бюджетыннан территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына кирәкле акча бүлеп бирүнең шартларын һәм тәртибен билгеләү;

26) автоном коммерциячел булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерциячел булмаган оешмалар булдыру турында карарлар кабул итү;

27) массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

28) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

29) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

30) җирлек Уставына һәм җирлек Советы карарларына аңлатма бирү;

31) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча җирлек Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

32) җирлек Советы Аппараты турында нигезләмәне раслау;

33) коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (Тарифлар) өстәмәләрне җайга салу;

34) җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының, җирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының, җирлек Советы депутатларының, муниципаль хезмәткәрләрнең һәм муниципаль учреждение хезмәткәрләренең һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем алуын оештыру;

35) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән бүтән вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән җирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Җирлек советы авыл җирлеге башлыгының еллык хисапларын, аларның эшчәнлеге, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгына караган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турындагы хисапларын тыңлый;

32 Маддә. Җирлек советының эш тәртибе

1. Җирлек советының эш тәртибе әлеге Устав һәм җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Җирлек советының төп эш формасы-аның утырышлары, анда җирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Җирлек Советы утырышлары, әгәр анда сайланган депутатлар санының 50 проценттан да ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы.

4. Җирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда уздырыла, әмма ким дигәндә өч айга бер тапкыр. Чираттан тыш утырышлар җирлек башлыгы яки депутатлар төркеме тәкъдиме белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышларын җирлек башлыгы чакыра. Җирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәләр.

6. Җирлек Советының һәр утырышында утырыш беркетмәсе алып барыла. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткәрү көне, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтиҗәләрен күрсәтеп кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Җирлек советы утырышы беркетмәсенә кул куелганнан соң, аның белән җирлектә яшәүче һәр кеше таныша ала.

7. Җирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Җирлек Советы депутаты тавыш бирү хокукын шәхсән гамәлгә ашыра. Җирлек Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, җирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

8. Җирлек Советы утырышлары ачык һәм ачыктан-ачык уздырыла. Советның ачык утырышларында җирлекнең һәр кешесе катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда җирлек Советы ябык утырышны уздыру турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик җирлек Советы чакырган затлар, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

33 Маддә. Җирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Җирлек Советы эшчәнлеген җирлек башлыгы оештыра.

2. Җирлек Советы Регламенты нигезендә, җирлек советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен депутатлар арасыннан даими яки вакытлы комиссияләр төзелә (яки) әлеге мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы, җирлек советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча депутатлар билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы түгел.

3. Муниципаль программаларны, җирлек Советының карар проектларын әзерләү, җирлек карамагына караган иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, депутатлар, җирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм җирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелә ала.

34 Маддә. Җирлек Советының контроль функцияләрен башкаруы

1. Җирлек советы җирлек территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең, җирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив хокукый актларның, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, җирлекне үстерү программаларының үтәлешен, җирлек башлыгы һәм җирлек башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тота.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозу очраклары ачыкланган очракта, җирлек башлыклары депутатлар

арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзергә мөмкин.

3. Законнар нигезендә җирлек Советы инициативасы буенча җирлек башлыклары җирлек бюджеты акчаларын максатчан файдалануны, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелеген тикшерү (ревизия) үткәрелергә мөмкин. Әлеге контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткәрү тәртибе җирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Җирлек башкарма комитеты, предприятие, учреждение, оешма, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, җирлек советы, аның контроль комиссияләре, җирлек Советы депутаты мөрәҗәгате буенча җирлек Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча сорала торган мәгълүмат бирергә, ә закон бозуга күрсәтелгән очракта, муниципаль хокукый актлар, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җәлеп итү өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.җаваплылык.

5. Җирлек советы, контроль функцияләр башкарып, җирлек Башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкару-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

35 Маддә. Җирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Җирлек вәкиле җирлек Советы депутатлары арасыннан Ютазы муниципаль районы Советына яшерен тавыш биреп сайлана.

2. Кандидат сайланган дип санала, аның өчен җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирде.

36 Маддә. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1.Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) җирлек Советы үз-үзен таркату турында Карар кабул итү;

2) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 73 маддәсында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча җирлек советын таркату;

3) җирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләре урнашуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә керүе;

4) җирлекне үзгәртеп кору, шулай ук җирлек бетерелгән очракта;

5) җирлекнең чикләре үзгәрү нәтиҗәсендә сайлаучылар санының 25 проценттан артыграгы арта;

6) гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны чыгару вакытын бозу.

2. Җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату депутатларның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, сайлау комиссиясе җирлек Советы депутатларын вакытыннан алда сайлауны билгели, алар җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылганнан соң алты айдан да соңга калмыйча уздырыла.

37 Маддә. Җирлек советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Җирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар җирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысы күләмендә кабул ителергә мөмкин.

2. Selfз-үзеңне таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) җирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) җирлек бюджеты кабул ителгән һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслаган чорда;

3) тавыш бирү вакытында җирлек башлыгын чакыртып алу яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Җирлек советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзеңне таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзеңне таркату сәбәпләрен раслаучы башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасыннан үз-үзләрен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен җирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Җирлек советы яки җирлек башлыгы карары буенча җирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсе халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Җирлек советының үз-үзен таркату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы җирлек Советы депутатлары һәм җирлек халкы тарафыннан үз-үзләрен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Selfз-үзеңне таркату турында карар үз-үзеңне таркату инициативасы тәкъдим ителгәннән соң ике айдан соң кабул ителергә мөмкин.

6. Җирлек советын үз-үзен таркату турындагы карар, яшерен тавыш бирү юлы белән, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлеше тарафыннан кабул ителә.

7. Җирлек Советы тарафыннан үз-үзеңне таркату тәкъдиме кире кагылган очракта, үз-үзеңне таркату турындагы икенче инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргәннән соң бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

38 Маддә. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Авыл җирлеге Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) Үз теләгең белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан сәләтсез яки чикләнгән;

4) суд тарафыннан Билгесез югалган дип тану яки үлгән дип игълан итү;

5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләтенең гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгын сатып алырга йә аларга яшәү өчен төр яисә Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә Россия Федерациясе гражданы чит ил гражданлыгы булган Дәүләт җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучыларны карау;

9) җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яки аның альтернатив гражданлык хезмәтенә юллама;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү;

12) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Җирлек Советының җирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез җирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән чорда - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.

3. Әлеге маддәнең 1 пунктындагы 1-7, 10 һәм 11 пунктчаларында күрсәтелгән очракларда җирлек Советы тарафыннан кабул ителә, анда җирлек Советы депутаты вәкаләтләре туктатылу көне билгеләнә.

4. Әлеге маддәнең 8 пунктында каралган очракта, җирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән башлап, депутат вәкаләтләре туктатыла.

5. Әлеге маддәнең 9 пунктында каралган очракта җирлек Советы депутаты вәкаләтләре җирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6. Җирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, өстәмә депутат сайлаулары федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV башлык. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

39 Маддә. Җирлек башлыгы - җирлекнең иң югары вазыйфаи заты

1. Авыл җирлеге башлыгы-җирлекнең иң югары вазыйфаи заты.

2. Авыл җирлеге башлыгы җирлек Советы тарафыннан сайлана.

3. Җирлек башлыгы бер үк вакытта җирлек советын һәм җирлек башкарма комитетын җитәкли.

4. Авыл җирлеге башлыгы вазифасының рәсми исеме- " Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге башлыгы».

5. Җирлек башлыгы вазыйфасы буенча Ютазы муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

40 Маддә. Җирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге башлыгы муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, җирлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Сайланганнан соң, җирлек башлыгы түбәндәге ант китерә:

«Муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешеп, ант итәм – муниципаль берәмлек уставы белән бирелгән вәкаләтләремне гамәлгә ашырганда, хәзерге һәм киләчәк буыннар алдында безнең муниципаль берәмлек өчен җаваплылыкны аңлап, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек уставын катгый үтәргә, тарихи традицияләрне хөрмәт итәргә, сакларга һәм якларга, гражданлык ризалыгына һәм арттыруга омтылырга икътисади потенциалны, муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы һәм анда яшәүчеләрнең иминлеге хакына үз вазыйфаларын намус белән, намус белән башкару».

41 Маддә. Җирлек башлыгы статусы

1. Авыл җирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Ютазы муниципаль районы Советында җирлек башлыгы итеп сайланган очракта, ул җирлек башлыгы вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

3. Җирлек башлыгы үз эшчәнлегендә җирлек халкына һәм җирлек советына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә контроль астында һәм хисап тота.

4. Җирлек башлыгы советка үз эшчәнлегенең нәтиҗәләре турында еллык хисаплар тапшыра, ә җирлек башлыгы җирле администрацияне җитәкләсә, җирле администрация һәм аңа буйсынган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре, шул исәптән җирлек Советына куелган мәсьәләләрне хәл итү турында.

5. Җирлек башлыгы "коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "аерым категорияләргә затларның счетларын (кертемнәрен) ачарга һәм ия булырга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчаларны һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс коралларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга.

42 Маддә. Җирлек башлыгы вәкаләтләре

1. Җирлек башлыгы:

1) Җирлекне башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;

2) җирлек Советы эшен оештыра, Җирлек советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;

3) җирлек башкарма комитеты эшчәнлеген бербөтенлек принципларында җитәкли һәм аның компетенциясенә кергән җирлек башкарма комитеты тарафыннан шәхси җаваплылык тота;

4) әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларны имзалый һәм халыкка игълан итә;

5) үз вәкаләтләре чикләрендә җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

6) җирлек советына үз эшчәнлеге, җирлек башкарма комитеты һәм җирлек башлыгына караган башка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, шул исәптән җирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

7) җирлек советы һәм җирлек башкарма комитеты эшендә җәмәгатьчелек фикерен глазность һәм исәпкә алуны тәэмин итү буенча чаралар күрә; халыкка җирлек Советы һәм җирлек башкарма комитеты эшчәнлеге турында даими хәбәр итә;

8) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

9) җирлек Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;

10) муниципаль хезмәткәрләрне һәм җирлек Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга бүләкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

11) җирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

12) җирлек бюджетында җирлек Советы эшчәнлеген тәэмин итү һәм карап тоту өчен каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

13) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча җирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

14) җирлекнең җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, җирлек территориясендә эш итүче Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле хезмәттәшлеген тәэмин итә;

15) җирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр төзи;

16) җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

17) җирлек башкарма комитеты эшчәнлегенә бербөтен принциплар буенча җитәкчелек итә һәм аның компетенциясенә кергән җирлек Башкарма комитетының вәкаләтләрен башкару өчен шәхси җаваплылыкка ия;

18) җирлек Советы, җирлекнең башка җирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә җирлек башкарма комитетын тәкъдим итә;

19) җирлек Советы каравына җирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисаплар тапшыра;

20) җирлек Советы каравына җирлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше турында хисаплар тәкъдим итә;

21) җирлек Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, хезмәткәрләрнең чик санын һәм хезмәткә түләү фондының расланган структурасы нигезендә җирлек башкарма комитетының штат расписаниесен раслый;

22) муниципаль хезмәткәрләрне һәм җирлек Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тота, аларга бүләкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

23) җирлек башкарма комитеты тарафыннан җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхси җаваплылык тота; тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

24) җирлек башкарма комитеты компетенциясенә караган җирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук җирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

25) җирлек советына үз эшчәнлеге һәм җирлек башкарма комитеты эшчәнлеге турында хисаплар тапшыра;

26) халыкка җирлек башкарма комитеты эшчәнлеге турында даими хәбәр итә, җирлек башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга бер тапкыр гражданнарны кабул итә, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

27) Дәүләт һәм башка органнарда җирлек мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, җирлекнең башкарма комитеты исеменнән судка гаризалар бирә, ышанычнамәләр бирә;

28) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлек башлыклары карамагына кертелгән бүтән вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, җирлек Советы карарлары белән җирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Җирлек башлыгы булмаган һәм (яки) үз вәкаләтләрен үтәмәү, җирлек Советы карары буенча аның вазыйфалары җирлек Советы депутатларының берсенә йөкләнергә мөмкин.

2. Җирлек башлыгы түбәндәге вәкаләтләрне башкаруга вәкаләтле җирле үзидарә органын билгели:

1) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашырганда җирле үзидарә органнары эшчәнлеген координацияләүне тәэмин итү;

2) муниципаль-хосусый партнерлык турында килешү төзү хокукына конкурслар үткәрү өчен гавами партнерлыкка конкурс документациясен Килештерү;

3) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы Килешүне гамәлгә ашыруга мониторинг ясауны гамәлгә ашыру;

4) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы Килешүне гамәлгә ашыру процессында җәмәгать партнерларының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауда булышлык итү;

5) муниципаль-хосусый партнерлык турында төзелгән килешүләр реестрын алып бару;

6) муниципаль-шәхси партнерлык турында килешү турында мәгълүматның ачыклыгын һәм үтемлелеген тәэмин итү;

7) муниципаль-хосусый партнерлык турындагы Килешүне гамәлгә ашыруга мониторинг нәтиҗәләрен вәкаләтле органга тапшыру;

8) федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында һәм норматив хокукый актларында каралган бүтән вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

43 Маддә. Җирлек башлыгы урынбасары

1. Җирлек башлыгы тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан депутатлар арасыннан җирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Җирлек Советы депутаты, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, җирлек башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Җирлек башлыгы урынбасары вазыйфаларны җирлек Советы Регламенты белән билгеләнгән вазыйфаларны бүлешү функцияләрен башкара, җирлек башлыгы йөкләмәләрен (авыру яки ял итү сәбәпле) вакытлыча булмаган яки үз вазифаларын үти алмаган яки вәкаләтләрен вакытыннан алда туктата алмаган очракта, җирлек башлыгы вазифаларын башкара.

4. Җирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә башкармый.

5. Җирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре әлеге Уставның 38 маддәсында каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

6. Җирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта җирлек Советы карары буенча җирлек башлыгы инициативасы белән кабул ителә торган вазифадан яисә җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере күләмендә депутатлар төркеме таләбе буенча кире алынырга мөмкин. Җирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

44 Маддә. Авыл җирлеге башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Авыл җирлеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) Үз теләгең белән отставкага китү;

3) 74 маддә нигезендә отставкага китү[1] «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон;

4) " Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында "06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль законның 74 маддәсы нигезендә вазыйфадан читләшү;

5) судны сәләтсез яки чикләнгән дип тану;

6) суд тарафыннан Билгесез югалган дип тану яки үлгән дип игълан итү;

7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил дәүләтенең гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит ил гражданлыгын сатып алырга йә аларга яшәү өчен төр яисә Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә Россия Федерациясе гражданы чит ил гражданлыгы булган Дәүләт җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучыларның фикере;

11) сәламәтлек торышы буенча җирлек башлыгы вәкаләтләрен суд тәртибендә урнаштырылган ныклык;

12) "коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, "дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачарга һәм ия булырга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләрне сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга;

13) җирлекне өлешләргә туры китереп үзгәртеп кору 3, 3.2, 4 - 6, 6.1, 6.2, 7, 7.1, 7.2 "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 06.10.2003 N 131-ФЗ Федераль законның 13 маддәлары, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

14) җирлекнең шәһәр округы белән берләшүе уңаеннан муниципаль берәмлек статусын югалтулары;

15) җирлек чикләрен үзгәртү яки җирлекне шәһәр округы белән берләштерү нәтиҗәсендә җирлекнең сайлаучылар санының 25 проценттан артыграгы арта.

2. Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 1-12, 15 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча җирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта,

җирлекнең яңа башлыгын сайлау җирлек Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

2.1.Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта муниципаль сайлауларда сайланучы муниципаль берәмлек башлыгын сайлаулар "Россия Федерациясе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында"2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән срокларда үткәрелә.

2.2 җирлек Советы составыннан сайланган, вәкаләтләре җирлек Советының отставкага китү турындагы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган җирлек башлыгы күрсәтелгән карарга карата суд тәртибендә шикаять белдерсә, җирлек Советы, суд карары законлы көченә кергәнче, үз составыннан җирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел.

2.3.Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан үз составыннан сайланучы яисә конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс нәтиҗәләре буенча тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан муниципаль берәмлек башлыгын сайлау мондый вәкаләтләр туктатылган көннән алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.»

3. Шул ук вакытта муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре срогы чыкканчы алты айдан да кимрәк вакыт калса, муниципаль берәмлек башлыгын муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы составыннан сайлау яңа сайланган муниципаль берәмлек вәкиллекле органының беренче утырышында гамәлгә ашырыла, ә конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан муниципаль берәмлек башлыгын сайлау - муниципаль берәмлекнең вәкаләтле органы сайланган көннән өч ай эчендә.

4. Муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча аңа процессуаль мәҗбүриләү чараларын кулланган очракта, җирле үзидарәнең вазыйфаи заты-җирлек башлыгы урынбасары вакытлыча башкара.

5. Вәкаләтләре җирлек башлыгы вазыйфасыннан читләштерү турында Татарстан Республикасы Президентының хокукый акты нигезендә яисә җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы карар нигезендә вакытыннан алда туктатылган җирлек башлыгы әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә шикаять биргән очракта, җирлек Советы муниципаль берәмлек башлыгын сайлау турындагы карарны суд карары үз көченә кергәнче кабул итәргә хокуклы түгел.

45 Маддә. Ышанычны югалту сәбәпле, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә тиеш:

1)затның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу буенча чаралар күрмәве, аның ягы ул;

2) зат тарафыннан үзенең керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган

балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәү йә белә торып дөрес булмаган яки тулы булмаган белешмәләр бирү;

3) Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы идарәсе органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашу;

4)зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның Россия Федерациясе территориясендә яисә Россия Федерациясе законнарында гамәлдә булган идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затта мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксыну барлыкка килүе турында билгеле булган зат, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) җайга салу буенча чаралар күрелмәгән очракта, ышанычны югалту сәбәпле, эштән азат ителергә тиеш.

Бүлек V. ҖИРЛЕК БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

46 Маддә. Җирлекнең башкарма комитеты - җирлекнең җирле үзидарә органы

1. Җирлекнең башкарма комитеты - җирлекнең җирле үзидарә органы.

2. Җирлек башкарма комитетының рәсми исеме « "Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге башкарма комитеты«, кыскартылган»Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге башкарма комитеты".

3. Җирлек башкарма комитеты җирлек советының һәм җирлек халкының контроленә алынды.

4. Җирлек башкарма комитетының мөһере, үз исеме язылган бланклары бар.

5. Башкарма комитет эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

47 Маддә. Җирлек башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы җирлек башлыгы тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Башкарма комитет структурасына тармак (функциональ) һәм Башкарма комитетның территориаль органнары керергә мөмкин.

3. Җирлек башкарма комитеты эшчәнлегендә җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү буенча аның компетенциясенә караган мәсьәләләрне хәл итүгә ярдәм итү өчен, җирлек башлыгы карары белән координация, эксперт һәм башка иҗтимагый (консультатив) Советлар формалаштырга мөмкин. Күрсәтелгән киңәшләр җирлек башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш иҗтимагый башлангычларда башкарыла.

48 Маддә. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Җирлек башкарма комитеты:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- җирлек бюджеты проектын, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары проектларын төзи;

- җирлек бюджетының үтәлешен тәэмин итә, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнарын һәм программаларын үтәүне оештыра;

- җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап, җирлекнең комплекслы социаль-икътисади үсеш планнары һәм программалары үтәлеше турында хисаплар әзерли;

- җирлекнең икътисадын һәм социаль өлкәсенең торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр җыюны һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә бирүне оештыра;

2) муниципаль милек белән идарә итү, җирлек территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- җирлекнең муниципаль милегендә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, файдалану һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- җирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда җирлек Советының муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турындагы тәкъдимнәрен әзерли һәм килештерүгә кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән җирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек итү турында килешүләр төзи; җирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- җирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, уставларын раслый, муниципаль учреждениеләрне финанслауны тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның җитәкчеләрен эштән азат итә;

-муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итә һәм муниципаль биремне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан үтәүне финанс белән тәэмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып ала;

3) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- җирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, җирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм тормышка ашыра, таләп аларга Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

- җирлектә яшәүчеләрне элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм күмү урыннарын тотуны тәэмин итә;

- энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген күтәрү өлкәсендәге муниципаль программаларны раслый һәм тормышка ашыра, җирлек чикләрендә муниципаль торак фонды тәшкил иткән күпфатирлы йортларда энергетика тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

- коммуналь инфраструктура системасына тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмаларының тоташу тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләрне, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләрне җайга сала;

- авыл хуҗалыгы производствосын үстерүдә һәм авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтүдә ярдәм күрсәтә, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерү өчен шартлар тудыра;

4) мәдәният, спорт, балалар һәм яшьләр белән эшләү, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү өлкәсендә:

- ялны оештыру һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

-җирлек территориясендә физик культура һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар, җирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткәрүне тәэмин итә;

- балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- җирлек территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән җирле үзидарә хокукларын бозучы, дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына карата шикаять белдерә;

- авыл җирлеге чикләрендә янгын куркынычсызлыгы буенча беренчел чаралар үткәрүне тәэмин итә;

-муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, җирлек депутатын, җирлекнең сайланулы органын, җирлекнең сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник яктан тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- җирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затларына, җирле үзидарәнең сайланулы органнарына әгъзаларына, җирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыра, Мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыра;

- җыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыру, спорт, тамаша һәм башка массакүләм иҗтимагый чаралар оештыру белән бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

- җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтүне тәэмин итә, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

5) төзекләндерү өлкәсендә:

- көнкүреш калдыклары һәм чүп-чар җыюны һәм чыгаруны оештыра;

- җирлек территориясен төзекләндерү (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр кую, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп)эшчәнлеген оештыра;

- адреслар бирүне, адресларны үзгәртүне, адресларны юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), җирлек чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирүне, шундый исемнәрне үзгәртүне, аларны юкка чыгаруны, мәгълүмат урнаштыруны гамәлгә ашыра. дәүләт адреслы реестры;

6) җирлекнең җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен башкару өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларыннан тиешенчә файдалануны исәпкә алып бара һәм тәэмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- җирлек Советының карарлары нигезендә җирлекнең җирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалану тәэмин итә;

7) башка вәкаләтләр:

- җирлек башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башкача тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- җирлекнең архив фондларын формалаштыруны тәэмин итә;

- гражданнарны җирлек өчен мөһим булган, әлеге Уставның 5 маддәсындагы 1 өлешенең 4 һәм 9 пунктларында каралган социаль әһәмияткә ия эшләрне (шул исәптән дежур торуларны) ирекле рәвештә башкаруга җәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый багланышларны гамәлгә ашыра;

- җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча, законнар, әлеге Устав, җирлек Советы карарларыннан тыш, җирлек Советының яки җирлекнең башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында" Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чаралар гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет җирлекнең җирле әһәмиятенә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне башкара:

- җирлек музейлары тудыра;
- җирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кыла;
- опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнаша;
- җирлек территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлек алып бару өчен шартлар тудыра;
-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм җирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;
- җирлек территориясендәге муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чаралар оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;
- муниципаль Янгын сагы булдыра;
-федераль закон бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра канун "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында «2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы федераль закон.
- туризм үсеше өчен шартлар тудыра;
- кеше хокукларын тәэмин итүне иҗтимагый контрольдә тотучы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга ярдәм күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтә.
- инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтә;
- федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр шартларының сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыра, шулай ук ведомство карамагындагы оешмалар җитәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләрен куллану һәм федераль законнар нигезендә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтүләр шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтиҗәләре буенча ачыкланган кимчелекләрне бетерү буенча чаралар кабул итүне контрольдә тотуны гамәлгә ашыру;
- торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирә;
-җирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту буенча чаралар башкара"»

3. Җирлек башкарма комитеты Муниципаль контрольне тормышка ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә җирлек башкарма комитеты вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) җирле үзидарә органнарына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләре җирлек башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгели торган хокукый актлар нигезендә йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне тормышка ашыру, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйле мөнәсәбәтләргә Федераль нигезләмәләр кулланыла канун 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы «дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында.

4. Җирлек башкарма комитеты террорчылыкны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның чагылышларын минимальләштерү һәм (яки) бетерүдә җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл иткәндә:

1) террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның чагылышларын минимальләштерү һәм (яки) бетерү өлкәсендә муниципаль программалар эшли һәм тормышка ашыра;

2) муниципаль берәмлекләрдә терроризмның асылын һәм аның иҗтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда террорчылык идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмат материалларын, басма продукцияне тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткәрү буенча мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә;

3) террорчылыкны профилактикалау чараларында, шулай ук федераль башкарма хакимият органнары һәм (яки) Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органнары тарафыннан оештырыла торган аның күренешләренең нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча катнаша;

4) муниципаль милектәге яки җирле үзидарә органнары карамагындагы объектларда террорчылыкка каршы якланганлыкка карата таләпләрнең үтәлешен тәэмин итә;

5) террорчылыкны профилактикалауда, шулай ук аның күренешләренең нәтиҗәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерүдә катнашу мәсьәләләре буенча тәкъдимнәрне Россия Федерациясе субъектының башкарма хакимият органнарына җибәрә;

6) террорчылыкны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның чагылышларын минимальләштерү һәм (яки) бетерүдә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра

VI бүлек. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА ХЕЗМӘТТӘШЛЕГЕ

49 Маддә. Җирлекнең ревизия комиссиясе

1. Җирлекнең ревизия комиссиясе даими эшли,
җирле үзидарәнең финанс контроле буенча коллегиаль органы.

2. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан (аудиторлардан) тора.

3. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары җирлек башлыгы тәкъдиме белән биш елга билгеләнә. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары үз вәкаләтләрен җирлек Советы карары буенча даими яки даими нигездә башкаралар. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе һәм әгъзалары вазыйфаларына кандидатураларны карау тәртибе җирлек Советы регламентлары белән билгеләнә.

4. Җирлекнең Ревизия комиссиясе рәисе һәм аудиторы вазыйфасына дәүләт, муниципаль идарә, дәүләт, муниципаль контроль (аудит), икътисад, финанс, юриспруденция өлкәсендә эш тәҗрибәсе һәм югары белеме булган Россия Федерациясе гражданнары билгеләнә. Җирлек Рәисенең һәм ревизия комиссиясе әгъзаларының эшчәнлеген тормышка ашыру белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

5. Үз вәкаләтләре чикләрендә җирлекнең Ревизия комиссиясе оештыру һәм функциональ мөстәкыйльлеккә ия.

6. Җирлекнең ревизия комиссиясе башкара:

1) җирлек бюджетының үтәлешен тикшереп тору;

2) җирлек бюджеты проектларына экспертиза;

3) җирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү;

4) җирлек бюджеты акчаларын, шулай ук җирлек бюджеты тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган башка чыганаклардан алынган акчаларны куллануның законлылыгын, нәтиҗәлелеген (нәтиҗәлелеген һәм экономиялелеген) контрольдә тотуны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

5) муниципаль милектә булган мөлкәт белән идарә итүнең һәм эш итүнең билгеләнгән тәртибен, шул исәптән интеллектуаль эшчәнлек нәтиҗәләре һәм җирлек карамагындагы индивидуальләштерү чараларын үтәүне контрольдә тоту;

6) җирлек бюджеты акчалары хисабына салым һәм башка ташламалар һәм өстенлекләр, бюджет кредитлары бирүнең нәтиҗәлелеген бәяләү, шулай ук муниципаль гарантияләр һәм йөкләмәләр бирүнең законлылыгын бәяләү яисә юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан җирлек бюджеты һәм муниципаль милектәге мөлкәт хисабына башкарыла торган килешүләр буенча йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итү;

7) җирлекнең чыгым йөкләмәләренә, шулай ук муниципаль программаларга кагылышлы муниципаль хокукый актлар проектларына (финанс-икътисадый нигезләмәләрнең нигезлелеген дә кертеп) финанс-икътисадый экспертиза;

8) җирлектә бюджет процессын анализлау һәм аны камилләштерүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр әзерләү;

9) җирлек бюджетының үтәлеше, үткәрелгән контроль һәм эксперт-аналитик чаралар нәтиҗәләре һәм мондый мәгълүматны җирлек советына һәм җирлек башлыгына тапшыру турында мәгълүмат әзерләү;

10) коррупциягә каршы торуга юнәлдерелгән чараларда вәкаләтләр чикләрендә катнашу;

11) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав һәм җирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тышкы муниципаль финанс контроле өлкәсендә башка вәкаләтләр.

7. Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе-Җирле үзидарәнең вазыйфаи заты.

Җирлекнең ревизия комиссиясе рәисе ревизия комиссиясе эшчәнлеге белән җитәкчелек итә һәм аның эшен оештыра, дәүләт хакимияте органнарында һәм җирле үзидарә органнарында Ревизия комиссиясен тәкъдим итә, ревизия комиссиясенең хисапларына, бәяләмәләренә һәм җавапларына кул куя.

8. Җирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан башкарылган тикшерүләр нәтиҗәләре буенча җирлек Советы утырышында фикер алышу, шулай ук җирлек советы билгеләгән тәртиптә бастырып чыгару (халыкка җиткерү) кирәк.

9. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары җирлекнең ревизия комиссиясе компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча җирлекнең ревизия комиссиясенә аның таләбе буенча кирәкле мәгълүмат һәм документлар тапшырырга тиеш.

10. Җирлекнең ревизия комиссиясе үз исеме язылган рәсми бланкка ия.

11. Җирлекнең ревизия комиссиясе эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары, Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә, җирлек бюджетында аерым юл белән карала.

12. Җирлекнең ревизия комиссиясе үз эшчәнлеген законнар, әлеге Устав һәм җирлек Советы тарафыннан расланган җирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезләмә нигезендә башкара.

50 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнары арасында үзара бәйләнеш һәм бәхәсләрне хәл итү нигезләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеге тәртибе җирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

2. Җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләрне килештерү процедуралары яки суд тәртибендә башкару юлы белән хәл итәләр.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

51 Маддә. Җирлекнең сайлау комиссиясе

1. Җирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, җирлек Советы депутатын, җирлек башлыгын чакыртып алу, җирлек чикләрен үзгәртү, җирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне әзерләүне һәм үткәрүне оештыра.

2. Җирлекнең сайлау комиссиясе муниципаль орган булып тора, ул җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасына керми.

3. Җирлекнең сайлау комиссиясе федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау Кодексында билгеләнгән тәртиптә җирлек Советы тарафыннан төзелә.

Җирлекнең сайлау комиссиясе түбәндәге тәкъдимнәр нигезендә формалаша: Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасында, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлүгә кертелгән сәяси партияләр; кандидатларның федераль исемлекләрен тәкъдим иткән сәяси партияләр, аларга депутат мандатлары 82 маддә нигезендә тапшырылган[1] «Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасына депутатлар сайлау турында " 18.05.2005 елдагы 51-ФЗ номерлы Федераль закон; 97 маддә нигезендә депутат мандатлары тапшырылган кандидатлар исемлеген тәкъдим иткән сәяси партияләр[1] Сайлау кодексы; башка сәяси партияләр һәм башка иҗтимагый берләшмәләр; яшәү, Эш, хезмәт, уку урыннары буенча сайлаучылар җыелышлары; элеккеге составтагы җирлек сайлау комиссиясе; Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе; муниципаль район сайлау комиссиясе; территориаль сайлау комиссиясе.

4. Җирлек советы сайлау комиссиясе әгъзаларының яртысын тәкъдимнәр нигезендә билгеләргә тиеш:

1) Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасында депутат мандатларын, шулай ук кандидатларның федераль исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләрне тәкъдим иткән, аларга депутат мандатлары 82 маддә нигезендә тапшырылган[1] «Россия Федерациясе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасына депутатлар сайлау турында»Федераль закон;

2) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында депутат мандатларын бүлүгә кертелгән кандидатлар исемлекләрен күрсәткән сәяси партияләр, шулай ук депутат мандатлары исемлекләрен тәкъдим иткән кандидатлар исемлекләрен 97 маддә нигезендә тапшырган сәяси партияләр[1] Татарстан Республикасы Сайлау кодексы.

5. Җирлек советы сайлау комиссиясе әгъзаларының гомуми санының яртысын муниципаль район сайлау комиссиясе, территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә түбәндәге тәртиптә билгеләргә тиеш:

1) Әгәр муниципаль район сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнмәгән булса, җирлекнең ике сайлау комиссиясе әгъзасы муниципаль район сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә, калганнары

җирлекнең сайлау комиссиясе территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә;

2) муниципаль район сайлау комиссиясе вәкаләтләре территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, җирлек сайлау комиссиясе әгъзалары территориаль сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә;

3) территориаль сайлау комиссиясе вәкаләтләре муниципаль район сайлау комиссиясенә йөкләнгән булса, җирлекнең сайлау комиссиясе әгъзалары муниципаль район сайлау комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә.

6. Сайлау комиссиясенең вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

7. Җирлекнең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы булган 6 әгъза санында формалаша.

8. Сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү җирлек бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

9. Җирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән җайга салына. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча җирлек сайлау комиссиясенең вәкаләтләре җирлек Советы мөрәҗәгате нигезендә территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VIII БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

52 Маддә. Юридик зат хокукларына ия булган җирлекнең җирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә җирлек Советы һәм җирлек башкарма комитеты юридик зат хокукларына бирелә.

53 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Җирлек исеменнән җирлек башлыгы милек һәм башка бурычларны сатып алырга һәм тормышка ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясый ала.

2. Җирлек башкарма комитеты идарә функцияләрен башкару өчен оештырыла торган муниципаль казна учреждениесе булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

3. Җирлекнең җирле үзидарә органнарына юридик зат хокуклары бирелгән органнар идарәче функцияләрне башкару өчен оештырыла торган муниципаль казна учреждениеләре булып торалар һәм юридик затлар сыйфатында Федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

54 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнарын финанслау

Җирлекнең җирле үзидарә органнарын тоту чыгымнарын финанслау бары тик җирлек бюджетының үз керемнәре хисабына башкарыла.

IX БҮЛЕК. ҖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

55 Маддә. Җирлек башлыгына һәм җирлекнең башка вазыйфаи затларына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Җирлек башлыгы һәм җирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 12.02.2009 елдагы 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм җирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

X БҮЛЕК. ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ҖИРЛЕКНЕҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

56 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары законнар нигезендә җирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

57 Маддә. Җирлек Советы депутатларының җирлек халкы алдында җаваплылыгы

1. Җирлек Советы депутатларының, шул исәптән җирлек башлыкларының, җирлек халкы алдында җаваплылыгы тиешле депутат тарафыннан сайланган җирлектә яшәүчеләрнең ышанычын югалту нәтиҗәсендә килеп чыга.

2. Авыл халкының ышанычын югалткан җирлек Советы депутаты, шул исәптән җирлек башлыгы, әлеге устав белән каралган нигезләр һәм тәртиптә кире алынырга мөмкин.

58 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә җирлек Советының, җирлек башлыкларының Дәүләт алдында җаваплылыгы тиешле судның Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Устав бозылган очракта, шулай ук җирлекнең җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә башкармаган очракта карарына нигезләнә.

59 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә килә.

XI БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

60 Маддә. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) җирлек уставы, җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) җирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) җирлек башлыгының, Башкарма комитетның һәм башка органнарның һәм җирле үзидарәнең әлеге Уставта каралган вазыйфаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Җирлек уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында иң югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә һәм җирлекнең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар җирле референдумда кабул ителгән әлеге Уставка һәм хокукый актларга каршы килергә тиеш түгел.

3. Җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар җирлекнең бөтен территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җавап тоталар.

5. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, законнарга, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килергә тиеш түгел.

6. Җирлекнең муниципаль хокукый актлары юкка чыгарылырга яки аларның гамәлләре җирле үзидарә органнары яисә тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирлекнең вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелсә яки күрсәтелгән органнарның яки вазыйфаи затларның – җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вәкаләтләре исемлеген үзгәртсә, яисә җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вәкаләтләренә муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яисә туктатып тору моменты тиешле муниципаль хокукый актны, шулай ук суд тарафыннан, ә җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга салучы өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органнарына йә татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органына туры китереп кабул итү (бастырып чыгару) кертелде.

Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшкуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта, аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында җирле үзидарәнең башкарма-боеру органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә җирле үзидарәнең

вәкиллекле органнары карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

61 Маддә. Гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү җирле референдумда белдерелгән гражданнарны турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Әгәр җирлек халкына турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә, җирлек Советы яисә әлеге актны кабул итү (басма) кергән җирлек башлыгы референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән вакыт өч айдан артып китә алмый.

3. Гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны чыгару вакытын бозу җирлек башлыгын кире алу яки җирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

62 Маддә. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Җирлекнең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) җирлек советы-җирлек Советы карарлары;

2) җирлек башлыгы-җирлек башлыгы карарлары һәм боерыклары;

2. Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары үз вәкаләтләре чикләрендә әлеге уставларда, аларның статусын билгели торган башка муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

63 Маддә. Муниципаль хокукый актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын җирлек башлыгы, җирлек Советы депутатлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук җирлекнең ревизия комиссиясе алып бара ала.

2. Үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү зарурлыгын билгеләгәндә, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлеге һәм формасы җирлек Советы Регламенты һәм җирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Җирлекне Татарстан Республикасы законы белән тиешле исемлеккә керткәндә, эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен муниципаль норматив хокукый актларда алдан каралган яңа яисә муниципаль норматив хокукый актларда каралган бурычларны билгеләүче районның муниципаль

норматив хокукый актлары проектлары җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган Җайлау йогынтысын Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә бәяләргә тиеш. искәрмә:

1) җирлек Советының җирле салымнарны һәм җыемнарны билгели, үзгәртә, туктатып тора торган норматив хокукый актлары проектлары;

2) җирлек Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салучы норматив хокукый актлары проектлары.

5. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының җайлау йогынтысын бәяләү эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен артык вазыйфалар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә ярдәм итүче нигезләмәләрне, шулай ук эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектларының һәм җирле бюджетларның нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итүче нигезләмәләрне ачыклау максатларында үткәрелә.

Маддә 64 җирлек советының хокукый актлары

1. Җирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, устав белән үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча җирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләрне, җирлек башлыгын отставкага җибәрү турындагы карарны, шулай ук җирлек Советы эшчәнлеген оештыру һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән үз компетенциясенә кергән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Җирлек Советы тарафыннан җирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләрне билгели торган карарлар, әгәр федераль законнарда башкача билгеләнмәгән булса, җирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Җирлек Советының җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, җирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары җирлек Советы каравына бары тик җирлек башлыгы инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булган очракта гына кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә аларга җирлек Советына җирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Җирлек Советы карарларына җирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгәннән соң өч көн эчендә имза салына һәм әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

65 Маддә. Җирлек башлыгының хокукый актлары

1. Җирлек башлыгы законнарда, әлеге Устав, җирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә җирлек Советы эшчәнлеген оештыру, шулай ук җирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

2. Җирлек башлыгы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә әлеге устав белән үз компетенциясенә кертелгән карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

66 Маддә. Муниципаль норматив хокукый актларны бастырып чыгару (игълан итү) һәм үз көченә керү тәртибе

1. Җирлек Советы карарлары, әгәр дә карар үзе билгеләнмәгән булса, җирлек башлыгы имзалаган көннән 10 көн узгач үз көченә керә.

Җирлек Советының салымнар һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Җирлек Советының җирлек уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль закон, әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Җирлек башлыгының, Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре белән билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куючы оешмаларның хокукый статусын, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрне билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар аларны рәсми бастырып чыгарганнан соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: исеме, имзалау датасы (җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук җирлек Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи затның исеме.

5. Җирлек Советының җирлек бюджеты турында, аның үтәлеше турында хисап, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турындагы карарлары, җирлек Советы Регламенты, җирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, муниципаль норматив хокукый актлардан яисә федераль закон белән чикләнгән белешмәләрне үз эченә алган аерым нигезләмәләреннән тыш, җиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

6. Шулай ук муниципаль сайлауларны, җирле референдумны билгеләү, җирлек Советы депутатын чакыртып алу, җирлек чикләрен үзгәртү, җирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча тавыш бирү, законнар нигезендә башка актлар да мәҗбүри рәсми басылып чыгарга тиеш.

7. Закон яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару мәҗбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яки җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча басылып чыгарга мөмкин (игълан ителгән).

8. Басылганда (игълан ителгәндә) муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) аша башкарыла:

- хокукый актның текстын җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган матбугат чараларында яки җирлек территориясендә таратыла торган башка массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка матбугат чараларында бастырганда бу басманың рәсми булуына билге булырга тиеш;

- җирлек халкына хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә тарату (тарату), шул исәптән махсус басма рәвешендә;
- хокукый акт текстын җирлекнең торак пунктлары территорияләрендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны җирлек Советы тарафыннан раслана һәм җирлектә яшәүчеләрнең муниципаль хокукый акты тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.
-хокукый акт текстын районның рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру (http://jutaza.tatar.ru);
- «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында» хокукый акт текстын веб-адрес буенча урнаштыру: http://pravo.tatarstan.ru.

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (игълан иткәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыккан датасы яки тиешле актны игълан итү датасы турында мәгълүмат күрсәтелергә тиеш, алар актны раслау (тарату) башлану яки аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиеш.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар җирлек башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары Регистрына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына, законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына җибәрелә.

XII бүлек. ҖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

67 Маддә. Җирлекнең икътисади нигезе

Җирлекнең икътисади нигезен җирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәт, җирлек бюджеты акчалары, шулай ук җирлекнең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

68 Маддә. Муниципаль милек

1. Муниципаль берәмлекләр милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге устав белән билгеләнгән, җирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән очракларда җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук җирле үзидарә органнарының аларга каралган тәртиптә бирелгән аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт 15 маддәнең 4 өлеше «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131 ФЗ Федераль закон;

3) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятие һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) федераль законнар белән җирле үзидарә органнарына бирелгән һәм җирле әһәмияткә ия булмаган мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт;

5) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән милек 3 өлешләрдә һәм 4 маддәлар 14 маддәлар «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында " 06.10.2003 елдагы 131 ФЗ номерлы Федераль закон, шулай ук җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт 1 өлешләрдә һәм 1.1 маддәлар 17 «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оешмаларының гомуми принциплары турында»06.10.2003 ел, № 131 ФЗ Федераль закон,

2. Муниципаль берәмлекләрдә мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, ул өлеш таләпләренә туры килми 1 бу маддә, күрсәтелгән мөлкәт яңадан профильләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнешен үзгәртү) яки читләштерелергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

69 Маддә. Җирлекнең муниципаль мөлкәте белән идарә итү, файдалану һәм эш итү

1. Җирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм җирлекнең җирле үзидарә органнарының шулар нигезендә кабул ителә торган норматив хокукый актлары нигезендә җирлек исеменнән мөстәкыйль рәвештә муниципаль мөлкәткә ия булалар, файдаланалар һәм эш итәләр.

2. Җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә читләштерергә, башка алыш-бирешләр ясарга хокуклы.

70 Маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Җирлек әлеге устав белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, Хуҗалык җәмгыятьләре, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен муниципальара җәмгыятьләр булдыруда катнашырга хокуклы. Гамәлгә куючының муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата функцияләрен һәм вәкаләтләрен җирле үзидарәнең вәкаләтле органнары гамәлгә ашыра.

2. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидиар җавап бирә һәм федераль законда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә аларның үтәлешен тәэмин итә.

71 Маддә. Җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Җирлекнең җирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән

мөнәсәбәтләре, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIII БҮЛЕК. ҖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

72 Маддә. Җирлек Бюджеты

1. Авылның үз бюджеты бар.

2. Җирлек бюджеты җирлек Советының муниципаль норматив хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Җирлек бюджетында җирлекнең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга һәм җирлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән җирлек бюджетының тиешле чыгымнарын башкару өчен бирелә торган субвенцияләр аерым карала.

4. Җирлекнең җирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына җирлек бюджетының үтәлеше турында хисаплар тапшыралар.

73 Маддә. Җирлектә бюджет процессы

1. Җирле бюджет проектын төзү һәм карау, җирле бюджетны раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, җирле бюджет үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау җирле үзидарә органнары тарафыннан бюджет тарафыннан билгеләнгән таләпләрне үтәп мөстәкыйль гамәлгә ашырыла кодекс Россия Федерациясе.

2.Җирлек бюджеты проекты, җирлек Советының бюджетны раслау турындагы карары, аның үтәлеше турындагы еллык хисабы, җирлек бюджеты үтәлеше турында квартал саен белешмәләр һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш

3.Җирле салымнар турында муниципаль норматив хокукый актларга үзгәрешләр кертү турында җирлек Советының муниципаль хокукый актлары, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган, Россия Федерациясе бюджет системасының Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль норматив хокукый актлары Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турында карар проекты җирлек советына кергән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш һәм план чоры.

4.Җирлек бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

5.Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проекты җирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында җирлекнең социаль-икътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

6. Чираттагы елга җирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен һәм җирлек Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә кабул ителә торган тәртиптә төзелә.

7.Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Бюджет Юлламасы;

җирлекнең социаль-икътисади үсеш фаразы;

җирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларны үзгәртү проектлары)

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карарда бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш, аларга бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законнары, җирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр керә (бюджет турындагы Карардан тыш).

9. Җирлек бюджеты турындагы карар белән билгеләнә:

бюджет керемнәренең Баш администраторлары Исемлеге;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан маддәлары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) йә бүлекчәләре, максатчан маддәлары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре), чыгымнар төрләренең төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яисә) максатчан маддәлары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре), төркемнәр (төркемнәр һәм төркемчәләре), төрләр (төркемнәр һәм төркемчәләр) буенча бүлү Чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, җирлек советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән очракларда бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

Чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләме;

икенче елга план чорына Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә раслана торган (расланган) чыгымнарның гомуми күләменең 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына, план чорының гомуми күләменең кимендә 5 проценты

күләмендә бюджет (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

киләсе финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары;

муниципаль эчке бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;

җирле бюджетның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, җирлек Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән бүтән күрсәткечләре.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорына икенче ел параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карар проекты расланган план чоры бюджеты күрсәткечләрен аныклый һәм бюджетның план чорына икенче ел күрсәткечләрен раслый.

Җирлекнең раслана торган бюджеты параметрларын төгәлләштерү күздә тотыла:

1) карау предметы булган күрсәткечләргә төгәллек кертүне раслау Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турында карар проекты;

2) җирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яки киметүне раслау йә аңа өстәмә максатчан маддәлар һәм (яисә) җирлек бюджеты чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

11. Җирлек Советына бюджет турында карар проекты белән бер үк вакытта тәкъдим ителә:

төп юнәлешләр бюджетлы һәм салым сәясәт;

агымдагы финанс елында җирлекнең социаль-икътисади үсешенең башлангыч йомгаклары һәм агымдагы финанс елында районның социаль-икътисади үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;

тиешле территориянең социаль-икътисади үсеш фаразы;

районның чираттагы финанс елына һәм план чорына консолидацияләнгән бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның, дефицитның (профицитның) гомуми күләме яки расланган уртача сроклы финанс планы;

бюджет проектына аңлатма язмасы;

бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәпләүләр;

киләсе финанс елыннан һәм план чорыннан соң елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

җирлек Советы, суд системасы органнары, Ревизия комиссиясе тәкъдим иткән күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары күрсәтелгән бюджет

сметаларына карата финанс органы белән каршылыклар килеп чыккан очракта тәкъдим ителә;

башка документлар һәм материаллар.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты проектын төзү җирлек башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм республика законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

13. Җирлек башкарма комитеты җирлек Советы каравына Чираттагы финанс елына һәм план чорына, агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча, бюджет турында карар проектын кертә.

14. Чираттагы финанс елына һәм план чорына җирлек бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1841 маддәсы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

15. Җирлек бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) җирлек бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Җирлек бюджеты турындагы карар имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча билгеле бер тәртиптә игълан ителергә тиеш.

16. Җирлекнең җирле үзидарә органнары җирлек бюджетының баланслануын һәм билгеләнгән федераль законнарны һәм Татарстан Республикасы законнарын җайга салу, бюджет хокук мөнәсәбәтләрен, бюджет процессын тормышка ашыру, дефицитның күләме, Муниципаль бурыч дәрәҗәсе һәм составы, җирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итә.

17. Җирлек бюджетының керемнәре Россия Федерациясе Бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

18. Җирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

19. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, җирлек бюджетының федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

74 Маддә. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында»2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу җирле бюджет акчалары исәбеннән башкарыла.»

75 Маддә. Җирлек гражданнарының үзара салым чаралары

1. Үзара салым акчалары гражданнарның җирле әһәмияткә ия конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен бер тапкыр түләнүе аңлашыла. Гражданнар үзара салым тәртибендә түләүләрнең күләме, җирлекнең гомуми саныннан 30 проценттан артып китә алмаган аерым категория гражданнардан тыш, барлык авыл халкы өчен абсолют күләмдә тигез итеп билгеләнә.

2. Әлеге маддәнең 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләрне кертү һәм файдалану мәсьәләләре җирле референдумда, ә «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсындагы 1 өлешенең 4.1 пунктында каралган очракларда гражданнар җыенында хәл ителә.

3. Үзара салым акчалары җирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

76 Маддә. Җирлекнең муниципаль бурычлары (Муниципаль бурыч)

1. Җирлек, җирлек бюджетын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында, муниципаль эчке бурыч алуларны федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарырга хокуклы.

Муниципаль бурыч алулар дигәндә Россия Федерациясе валютасында эчке базарда урнаштырыла торган җирлек исеменнән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән башкарыла торган муниципаль бурычлар һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә җирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан җирле бюджетка җәлеп ителә торган кредитлар аңлашыла, алар буенча муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

2. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм җирлек уставы нигезендә муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хокукы җирлекнең башкарма комитетына карый.

77 Маддә. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү

1. Җирлекнең җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Җирлек бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнар ведомствосы нигезендә үтәлә.

3. Җирлек бюджетын үтәүгә касса хезмәте күрсәтү, җирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Җирлек бюджетының үтәлеше җирлекнең җыелма бюджет язмасы һәм җирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

78 Маддә. Бюджет отчеты. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Җирлекнең бюджет хисаплылыгы еллык хисап булып тора.

2. Җирлекнең бюджет хисаплылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә җирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Җирлек бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисап җирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап аны җирлек Советына тапшырганчы тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү җирлекнең Ревизия комиссиясе яки җирлек Советы тарафыннан, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, җирлек советы билгеләгән тәртиптә башкарыла.

5. Җирлек башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап бирә. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә әзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Җирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә җирлекнең ревизия комиссиясе бер үк вакытта җирлек башкарма комитетына җибәрелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча җирлек башкарма комитеты җирлек бюджетының финанс елы өчен башкарылуы турында еллык хисапны, җирлек бюджетының үтәлеше турында җирлек Советы Карары проектын, җирлек бюджетының үтәлеше турында бүтән бюджет хисапларын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны өстәп тапшыра.

8. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча җирлек Советы җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Җирлек Советы тарафыннан җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул дөрес булмаган яки тулы чагылдырылмаган мәгълүматларны бетерү һәм 1 айдан артмаган вакытта кабат тапшыру фактларын бетерү өчен кире кайтарыла.

9. Җирлек бюджеты үтәлеше турындагы карар нигезендә, җирлек бюджеты керемнәренең, чыгымнарының һәм кытлыкның гомуми суммасын күрсәтеп, финанс хисап елы өчен җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана.

Җирлек Советының хисап финанс елы өчен җирлек бюджетының үтәлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәре классификациясе кодлары буенча җирлек бюджеты керемнәре;

җирлек бюджетының керем төрләре, керемнәр төрләре кодлары, бюджет керемнәренә караган дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификациясе буенча керемнәре;

җирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча җирлек бюджеты чыгымнары;

бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча җирлек бюджеты чыгымнары;

бюджет кытлыгын финанслау чыганакларын классификацияләү кодлары буенча җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

җирлек бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары, төркемчәләре, маддәлары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары кодлары буенча.

79 Маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган башка норматив хокукый актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, беренчел һәм аннан соңгы.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль контроль җирлекнең ревизия комиссиясенең контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль контроль җирлек башкарма комитеты эшчәнлеге булып тора.

4. Беренчел контроль җирлекнең җирле бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль җирлекнең җирле бюджеты үтәлеше нәтиҗәләре буенча башкарыла, аның законлы үтәлешен, исәп-хисапның дөреслеген билгеләү максатыннан башкарыла.

XIV БҮЛЕК. ҖИРЛЕК УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ЧЫН УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

80 Маддә. Җирлек Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек уставы проекты, җирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары проекты җирлек Советына җирлек башлыгы, җирлек Советы депутатлары, Башкарма комитет җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын әзерләү өчен җирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелә ала. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Җирлек уставы проекты, җирлек Советы тарафыннан каралган көнгә 30 көннән дә соңга калмыйча әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проекты җирлек Советы тарафыннан күрсәтелгән Устав проекты, җирлек Советының күрсәтелгән карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен берьюлы бастырып чыгару (халыкка игълан итү) белән бер үк вакытта рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга тиеш. Җирлек Уставына үзгәрешләр кертү

турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук җирлек уставын Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында җирлекнең Уставына үзгәрешләр кертү максатларында фикер алышуда гражданнарның катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) таләп ителми.

4. Җирлек уставы, җирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары проекты буенча, Уставка үзгәрешләр бары тик җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләрне Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш, әлеге Устав нигезендә ачык тыңлаулар уздырыла.

81 Маддә. Җирлек уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Җирлек Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын карау җирлек Советы Регламенты нигезендә ике укылышта башкарыла.

2. Җирлек уставы проекты, әлеге Уставка беренче укылышта үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң әлеге проект җирлек башлыгы тарафыннан җирлек Советы депутатларына, әлеге Уставның 63 маддәсының 1 һәм 2 өлешләрендә күрсәтелгән хокук чыгару инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Җирлек уставы проекты, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы Совет карары проекты, җирлек уставын кабул итү, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне карау көненә 30 көннән дә соңга калмыйча, җирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен берьюлы бастырып чыгарып (халыкка җиткереп), җирлек Советының күрсәтелгән карары проекты, шулай ук җирлек Советының күрсәтелгән карары проекты, җирлек Советы тарафыннан расланган тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның аның фикер алышуында катнашуы. Җирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук җирлек Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Россия Федерациясе Конституциясе (устав) яисә Россия Федерациясе субъекты законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгән очракта, әлеге Уставны әлеге норматив хокукый хокукый актларга туры китерү максатларында гражданнарның аны тикшерүдә катнашуы тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) таләп ителми актлар белән.

3.1. Рәсми бастыру чыганаклары буларак, торак пункт электрон челтәр массакүләм мәгълүмат чараларын куллана ала http://pravo-minjust.ru, http://право-минюст.рф).

4. Муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелә ала:

1) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы (гражданнар җыены) рәисе вәкаләтләрен башкаручы, аның рәисе һәм муниципаль берәмлек башлыгы йә берүзе муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан имзаланган карары белән;

2) вәкиллекле орган (гражданнар җыены) кабул иткән һәм муниципаль берәмлек башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта вәкиллекле органның (гражданнар Җыенының) аны кабул итү турындагы карарына реквизитлар бирелә. Мондый карарга муниципаль берәмлек уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр үз көченә керү турындагы вәкиллекле органның (гражданнар җыены) нигезләмәләрен һәм (яисә) нормаларын кертү рөхсәт ителми.

5. Җирлек уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актлары белән билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Әгәр федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән күрсәтелгән срок билгеләнмәгән булса, җирлек уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законы белән туры китерү срогы Тиешле Федераль законның, Татарстан Республикасы Законының үз көченә керү датасын, җирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) зарурлыгын исәпкә алып һәм халык тыңлауларында фикер алышу, гражданнарның аның буенча тәкъдимнәрен исәпкә алу, җирлек Советы мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәвенә алу һәм рәсми бастырып чыгару сроклары, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Җирлек Уставын яңа редакциядә бәян итү муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында җирлек Советы карары белән рөхсәт ителми. Бу очракта җирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек җирлекнең гамәлдәге Уставы һәм җирлек Советының аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары җирлекнең яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчен югалткан дип танула.

82 Маддә. Җирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлар

1. Җирлек уставы, җирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары кабул ителгәннән соң җирлек башлыгы федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына җибәрелә.

2. Җирлек уставы, җирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары, муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән җиде көн эчендә рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Әлеге Уставка кертелгән һәм җирлекнең җирле үзидарә органнары структурасын, җирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (җирле үзидарәнең сайланган вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләреннән, вәкаләтләреннән һәм тәртибеннән тыш) җирлек советының әлеге

уставка әлеге үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Карар кабул иткән вәкаләтләре срогы чыкканнан соң үз көченә керә.

Бәйрәмтамак авыл җирлеге
Советының 2018 елның 10
августындагы 14 санлы карарына
2 кушымта

«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ» БӘЙРӘКӘТАМАК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ ҺӘМ ГРАЖДАННАРНЫҢ ФИКЕР АЛЫШУДА КАТНАШУЫ ТУРЫНДА"ГЫ КАРАР ПРОЕКТЫНА ГРАЖДАННАР ТӘКЪДИМНӘРЕН ИСӘПКӘ АЛУ ТӘРТИБЕ

1. "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында" карар проектына тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советына 423964, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Бәйрәкәтамак авылы, Яңа урамы, 37 йорт, язма рәвештә кертелә.

Тәкъдимнәр эш көннәрендә махсус җиһазландырылган мәгълүмат стендларында 30 көн эчендә 8-16 сәгать эчендә кабул ителә.

2. Халык тыңлауларында катнашу хокукына гаризалар түбәндәге адрес буенча бирелә: 423964, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Бәйрәкәтамак авылы, Яңа урамы, 37 йорт, шәхсән яки почта аша ("обсуждение" конвертында тамгалап Устав").

Гаризалар эш көннәрендә 08.00 сәгатьтән 16.00 сәгатькә кадәр ачык тыңлаулар үткәрелгәнче 7 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

Бәйрәмтамак авыл җирлеге башлыгы З. М. Әһлиева

Бәйрәмтамак авыл җирлеге
Советының 2018 елның 10
августындагы 14 санлы карарына
3 кушымта

"ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «БӘЙРӘКӘТАМАК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ ТУРЫНДА"ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БӘЙРӘКӘТАМАК АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ КАРАРЫ ПРОЕКТЫ БУЕНЧА АЧЫК ТЫҢЛАУЛАР УЗДЫРУ ТӘРТИБЕ

1. "Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Бәйрәкәтамак авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында " Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы карары проекты буенча ачык тыңлаулар (алга таба-гавами тыңлаулар) Ютазы муниципаль районы Бәйрәкә-Тамак авыл җирлеге Уставының 19 маддәсы нигезендә үткәреләТатарстан Республикасының атказанган мәдәният хезмәткәре.

2. Үз чикләрен аргументлаштыру өчен чыгыш ясау хокукы белән җәмәгать тыңлауларында катнашучыларТатарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советына язма гаризалар биргән җирлектә яшәүчеләр дә булып тора.

3. Халык тыңлауларында хокуксыз чыгыш ясамыйча җирлектә яшәүчеләр дә катнаша ала.

4. Катнашучыларны теркәү җәмәгать тыңлаулары башланганчы 30 минут алдан башлана.

5. Халык тыңлауларында рәислек итүче-авыл җирлеге башлыгы.

6. Ачык тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул утырышта катнашучыларга тикшерелә торган мәсьәләнең барлыгы, тыңлаулар үткәрү тәртибе турында хәбәр итә.

7. Беркетмә рәсмиләштерү, кергән тәкъдимнәрне исәпкә алу, тәкъдимнәр буенча тәкъдимнәррәислек итүче фәнни-тикшеренү институтына җитәкче һәм секретариатның ике әгъзасы составында җәмәгать тыңлаулары секретариаты сайлана.

8. Төп доклад белән Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы депутаты чыгыш ясый.

9. Гавами тыңлауларда катнашучылар үз тәкъдимнәрен аргументлаштыру өчен гариза бирү вакытына карап чиратлылык тәртибендә чакырыла.

10. Халык тыңлауларында катнашучыларның чыгышлары 5 минуттан артык дәвам итәргә тиеш түгел.

11. Гавами тыңлауларда катнашучылар чыгыштан соң чыгыш ясаучыларга рәислек итүче рөхсәте белән сораулар бирергә хокуклы.

12. Халык тыңлауларында катнашучылар җәмәгать тыңлаулары барышына тыкшынырга хокуклы түгелаларны тартып алу һәм аларны үткәрүгә комачаулау.

13. Җәмәгать тыңлауларын уздырганда тәртип саклау мәҗбүри шартҗәмәгать тыңлауларында катнашу өчен ашыйм.

14. Халык тыңлауларында катнашучылар тарафыннан тәртип бозылган

очракта рәисшәкерт аларны утырыш залыннан чыгаруны таләп итәргә хокуклы.

15. Чыгышлар тәмамлангач рәислек итүче җитәкче сүзен бирә алалю җәмәгать тыңлаулары вакытында әйтелгән тәкъдимнәрне, тәкъдимнәрне ачыклау өчен җәмәгать тыңлаулары секретариаты.

16. Халык тыңлауларында катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язмача бирелә һәм халык тыңлаулары беркетмәсенә беркетелә. Гавами тыңлаулар беркетмәсенә рәислек итүче имза сала һәм бәйрәм-Тамак авыл җирлеге Советы материалларында билгеләнгән тәртиптә саклана.

17. Халык тыңлаулары нәтиҗәләре буенча йомгаклау эшче төркем тарафыннан әзерләнә.

18. Халык тыңлаулары нәтиҗәләре буенча йомгаклау халыкка җиткерелергә тиеш.

19. Җәмәгать тыңлауларын үткәрүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итү-АЖ Бәйрәкәтамак авыл җирлеге Советы тарафыннан башкарыла.

Бәйрәкәтамак авыл җирлеге башлыгы З. М. Әһлиева